

TIDSKRIFT FÖR BRANDVÄSENDET

Band 8.

APRIL 1917.

N:r 4.

Prenumerationspris inkl. postarvode:

För helt år Kr. 5:—

Lösnummerpris 50 öre.

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIFVARE:

LÖJTNANT E. ENANDER, GÖTEBORG.

REDAKTIONENS ADRESS: GÖTEBORG 7. RIKST. 59.

Minimiannonspris 80 öre pr centim.

Utkommer med 12 nummer pr år.

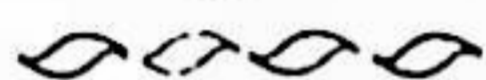
Svenska Brandchefsföreningen.

Nyttillkomna medlemmar:

Högsby: C. Eriksson, b. Handlande.

Hunnebostrand: J. Emanuelsson, b.

Öregrund: J. Svanström, b.

Till

Svenska Brandchefsföreningens medlemmar.

Stipendier att söka.

Vid årssammanträdet 1916 kunde bekantgöras, att en okänd gifvare, som velat visa föreningens arbete sin erkänsla, öfverlämnat ett belopp af 500 kr. för användning till stipendier enligt styrelsens bestämmanden.

Styrelsen har nu med afseende på medlens användning beslutat följande: Beloppet skall användas för främjande af föreningens hufvudsyfte — yrkesbildnings spridande — samt utdelas till brandchefer i mindre städer och samhällen.

Tre stipendier, hvardera å 150 kr., skola utdelas för studier under två veckor vid någon svensk kasärnerad brandkår.

Studierna skola fullgöras före 1 oktober 1917 och berättelse snarast därefter afgifvas till styrelsen, som bestämmer, huruvida berättelse skall offentliggöras i någon föreningens publikation.

Sökande, som skall hafva tillhört föreningen såsom medlem i minst två år, äger att före den 1 juni 1917 till Svenska Brandchefsföreningens Styrelse, Eksjö, insända ansökan jämte uppgift om, vid hvilken kasärnerad brandkår studierna ämna fullgöras.

Styrelsen.

Brandchefsföreningens arbetskommissioner och bibliotek såsom upplysningsgifvare.

Föreningens medlemmar uppmanas att för frägars utredande, för utlåtandens erhållande öfver förslag till brandordningar, reglementen och instruktioner, för inhämtande af kännedom om redskap och materiel, för organisationsärenden m. fl. brandväsendet tillhörande förhållanden hänvända sig till föreningens arbetskommissioner, som dels själfva och dels genom anlåtande af experter på de olika detaljområdena kunna lämna på erfarenheter grundade råd och upplysningar. Äfven ur föreningens bibliotek, med dess nu rätt omfattande litteratur, såväl inhemsk som utländsk, af brandteknisk art, kunna erhållas värdefulla upplysningar.

Många äro de utlåtanden, som hittills afgifvits till enskilda medlemmar af föreningen eller genom dess försorg, men jag har ansett mig böra ånyo framhålla betydelsen af den gemensamma sammanslutningen såsom rådgifvare, då brandchefen personligen härigenom gifves tillfälle till yrkesdugligt förfarande, och det samhälle, han tillhör, beredes ökade möjligheter för erhållande af såväl lämpliga och fullt lagliga förordningar som ekonomiska fördelar genom en materialanskaffning, som kan grundas på erfarenhetens prof.

I de fall, då föreningen eller arbetskommission själf måste vidkännas utgifter för upplysningens delgifvande, är gifvet, att kostnaden måste tillkomma den rådfrågande, men blifva dessa kostnader minimala.

Arbetskommissionernas adresser äro:

Kommission I — Släcknings- och lifräddningsredskap, organisationsärenden: Adr.: Brandchefen G. Ekstedt, Göteborg.

Kommission II — Brandskydd samt byggnads-, fabriks- och öfrig brandteknik: Adr.: Kapten R. Stridbeck, Eksjö.

Kommission III — Lagärenden, förordningar, brand-
syn: Adr.: *l. v.* Kapten R. Stridbeck, Eksjö.

Kommission IV — Automobilväsende: Adr.: Löjtnant E. Enander, Göteborg 7.

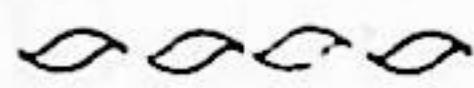
Kommission V — Föreningsangelägenheter, bibliotek,
statistik: Adr.: Kapten R. Stridbeck, Eksjö.

Kommission VI — Brandtelegraf och alarmeringsvä-
sende, belysningsväsende, samarittjänst: Adr.:
Brandchefen, Major G. Hellgren, Sundsvall.

Biblioteket: Adr.: Kalmar.

För frågor i öfrigt eller af allmän art torde hänvändelse göras till: Kapten R. Stridbeck, Eksjö, som ombestyr dylika frågor remitterande eller eventuellt själf besvarar desamma.

Ordföranden.

Järnvägsvagnars belysning.

I denna fråga hafva redan skrivits och komma med säkerhet att ytterligare skrivas volymer, då det gäller så stora intresse motsatser som gas och elektricitet. Afsikten med dessa rader är icke att framkalla en polemik i ämnet, då alla argument för och emot torde vara till den grad utslitna, att något fruktbringande resultat näppeligen är att förvänta af en förnyad diskussion. Vi vilja blott tillåta oss några påpekanden, hvartill artikeln om »Järnvägsolyckor» i tidskriftens marsnummer gifva anledning.

Därvid kunna vi återropa oss på de auktoritativa uttalanden, som på sin tid gjordes i »Kungl. Järnvägsstyrelsens skrivelse till 1912 års järnvägskommission angående trafiksäkerheten den 28 februari 1913.» Häri ingår gifvetvis äfven en utredning öfver järnvägstågs belysning, hvilken vi dock här med hänsyn till utrymmet ej kunna i dess helhet citera. Vi nöja oss därför med att återgifva slutklämmen, hvilken har följande lydelse: »På grund af det anförda anser Järnvägsstyrelsen, att från trafiksäkerhetssynpunkt ej några vägande skäl föreligga för öfvergång från gasbelysning till elektrisk belysning i järnvägsvagnar.»

I motiveringen till detta uttalande refereras några bekanta järnvägsolyckor, bland dem äfven de i den förenämnda uppsatsen omnämnda katastroferna vid Offenbach och Herlisheim. Enligt Järnvägsstyrelsens utlåtande var anledningen till de vid dessa sammanstötningar uppkomna bränderna icke att söka i tågens gasbelysning, utan berodde på antändning genom glödande kolstycken från lokomotiven.

BEFATTNINGEN SÅSOM

BRANDCHEF

I NORRKÖPING

kungöres härmed till ansökan ledig att tillträdas den 1 Juni 1917; och äga kompetenta sökande till befattningen att sist före klockan tolv å femtiosjätte dagen från denna dag till Brandstyrelsen i Norrköping ingifva sina till nämnda styrelse ställda ansökningar, åtföljda af behörigen styrkta meritförteckningar och de öfriga handlingar, sökandena vilja återropa.

Med befattningen, som tillsättes af brandstyrelsen med sex månaders ömsesidig uppsägningsrätt, äro följande avlönings- och andra förmåner förenade: lön och tjänstgöringspenningar sammanlagt 4.000 kronor; två ålderstillägg, vardera å 500 kronor, utgående efter fyra och åtta års tjänst; beklädnadsersättning 250 kronor samt fri familjebostad, vedbrand och lyse.

Norrköping den 23 mars 1917.

BRANDSTYRELSEN.

Järnvägsstyrelsen påpekar äfven, att elektrisk belysning ej heller är alldeles ofarlig och anför som bevis härför några statistiska siffror från den preussiska järnvägstrafiken.

På de tre år, som förflutit efter afgifvandet af detta utlåtande, torde intet hafva inträffat, som innebär en förskjutning till gasbelysningens nackdel. Detta framgår redan däraf, att vårt system för järnvägsvagnsbelysning medelst Dalénljus under tiden vunnit afsevärd terräng, så att numera öfver 800 vagnar i inländsk och utländsk trafik äro försedda därmed.

Afslutningsvis må det tillåtas oss framhålla, att de i vårt system använda gasaccumulatorerna i praktiken visat sig motsvara äfven högt ställda fordringar på motståndskraft mot slag och stötar samt upphettning.

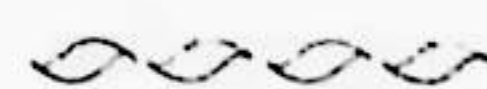
Stockholm, den 31 mars 1917.

Svenska A.-B. Gasaccumulator.

Kommittén för Brandsläckningsväsendets ordnande i Sveriges städer och köpingar 25 år.

Kommittén för brandsläckningsväsendets ordnande i Sveriges städer och köpingar har noterat en under 25 år fullföljd verksamhet, i det kommitténs första protokoll tecknades den 12 februari 1892.

Bör en brandkår vid öfvergång till automobildrift slopa alla hästfordon?

Till Redaktören af Tidskrift för Brandväsendet.

Med intresse har jag tagit del af redaktionens inlägg i frågan: »Hästfordon eller automobiler» och ser af detta att vi i allt väsentligt synas vara af samma åsikt. Det var i öfrigt just dit jag ville komma: skall brandkåren i en mindre stad nu öfvergå till automobildrift, så är det ej nog med att man skaffar brandautomobiler, gatu- och vägunderhållet måste i de flesta fall blifva helt annorlunda. Kostnadsökningen kommer på automobiliseringen, en väg kan vara fullt tillräckligt god för den vanliga trafiken och oframkomlig för särskildt den tyngre brandautomobilen såsom denna nu är konstruerad. Speciellt gäller detta förhållande i de mindre samhällen, där spårvägslinier ej finnas att följa någon del af brandautomobilens väg och där man har ett visst intresse af att vintertiden äfven vid töväder söka bibehålla slädföret å gatorna. I min uppsats har genom otydlig skrift kommit att stå: »och bakhjulen verka närmast som pästrissor», skall vara frästrissor d. v. s. deras diameter är i förhållande till lasten för liten för att åstadkomma en rullande rörelse å snöns yta. I likhet med mig rekommenderar redaktionen att begagna ett par lättare automobiler och detta är ju i realiteten detsamma som att minska hjultrycket i förhållande till hjulradien, då ett minskande af hjulbredden väl knappast kan vara önskvärd och hjuldiametern för vinnande af utrymme under kardanaxeln ej kan tagas afsevärdt mindre än hvad den nu är. I samband härmed en fråga: Hvarför skulle ej hjuldiametern på en tung brandautomobil kunna tagas större, är en sådan ändring af modellen ej framdeles rent af önskvärd?

Sedan urminnes tider har man tagit till fordonens diameter större i den mån det gällt att komma fram vid dåligt väglag och själf har jag vid begagnande af automobil, (jag har ägt och själf kört 6 å 7 automobiler af olika märken) funnit, hurusom den större hjuldiametern är ett villkor för bilens framkomlighet vintertiden och i dåligt väglag.

Då det här gäller en fråga af synnerligen stor betydelse äfven för vår automobilindustri, vore det af intresse om några af dess män hade tillfälle att göra ett inlägg i diskussionen och jag skall i så fall anhålla att än en gång få återkomma med en del rätt så intressanta fakta.

Högaktningsfullt

Gösta Smitt.

Västerås stads Byggnadschef.

Förslag ang. enhetlighet i slangar o. kopplingar m. m.

(Forts. fr. föreg. n:r.)

III. Koppling av brandposthuvud till brandpost, »Stockholmskoppling» förordas.

Men till frågan om enhetlighet i slangdimension och kopplings-typ hör ännu en detalj, vilken här desto mindre bör förbigås, som det i tillfogade tabeller insamlade materialet tydligen ger vid handen, att enhetlighet jämväl därutinnan är för rikets eldsläckningsväsende av nöden. Vi syfta på en anordning, som å platser med vattenledning erfordras för koppling av brandposthuvud till under mark liggande brandpost.

Brandposthuvud är ett metalliskt rör med koppling för anslutning i en ändan vid brandpost och i den andra för tryckslang. Brandpost för eldsläckning är av klimatiska skäl i Sverige belägen på ett större eller mindre djup under markens plan i en av samma skäl trång brunn. Sälunda är djupet från bottenplattans underkant till markytan i Stockholm 1,820 mm., under det att motsvarande mått för Malmö är endast 1,340 mm. Till kopplingen sker följaktligen under markens nivå. På grund härav är det synnerligen nödvändigt, att den använda kopplingen mellan brandposthuvud och brandpost är så enkel och säker som möjligt. Den bör vara i möjligaste mån oberoende av smuts, is o. d., då alltid svårighet möter att med händerna underlätta angöringen. Om man granskar tabellerna i nu nämnda avseende, förefinnas bland dessa anordningar olika typer, såsom »skruv och mutter» med 7 gängor på en tum, med 4 gängor på en tum samt med 3 gängor på en tum (den nya »Stockholmskopplingen»); koppling med två stycken klackar i vinkel (den s. k. »bajonettkopplingen») »ögonblickskopplingen» o. s. v.

»Mutter och skruv» med 7 gängor på en tum besitter ingen fördel, men däremot olägenheten av grunda gängor, så att förslitning snart sker, varav uppkommer felgångning vid brandposthuvudets aptering.

Av »skruv och mutter» med 3—4 gängor på en tum kan enligt vår mening endast den med 3 gängor (den s. k. »Stockholmskopplingen») förordas, då denna koppling å brandposthuvudet är försedd med grova gängor samt en förtapp, som styr i muttern på brandposten och med sina grova gängor rensar upp från smuts och under vintertid från möjligen befintlig is. Efter långa och omfattande försök med olika typer visade sig i Stockholm denna vara den lämpligaste på grund av sin tillförlitlighet. Härtill kommer att den befanns icke vara ömtålig för vårdslöst hanterande samt billig och lätt att angöra och lossa. Den har under de 16 år den varit i användning i Stockholm uppfyllt alla de fordringar, man ställt på densamma, och har även mer och mer funnit användning inom riket i övrigt.

»Bajonettkopplingen» består av en med två klackar försedd mutter, gående på skruv, således en indirekt skruvkoppling. Denna typ medför lätt tidsspillan vid aptering m. fl. olägenheter.

»Ögonblickskopplingen» är lätt att fastgöra, såvida ej is eller smuts hindrar nedtryckning i brandposten till läget för ingrepp av 2 st. på huvudet befintliga klackar, vilka kvarhålla detta vid brandposten.

En olägenhet är däremot att man, vid lossandet, med handen måste påverka två fjädrar; och då dessa på grund av markytans höjdläge äro svåra att komma åt, förstas olägenheten lätt härav. I synnerhet framträder denna olägenhet, om vattentryck kvarstår i ledningen.

Då vi obetingat förorda den ovannämnda, i Stockholm antagna typen, mutter och skruv med 3 gängor, tillåta vi oss såsom ytterligare stöd härför slutligen åberopa, att Kommunaltekniska föreningen år 1915 tillsatte en normaliseringskommitté för att åstadkomma enhetlighet i åtskilliga kommunaltekniska detaljer, varibland förekom även fråga om en normalbrandpost. Denna kommitté har nu i sitt i juni 1916 avgivna förslag, efter att hava prövat de olika brandposttyper, som i de svenska städerna kommit till användning, funnit den i Stockholm, Malmö m. fl. städer använda bäst och i stort sett särdeles lämplig. Den i Stockholm använda förskruvningen står, säger kommittén, genom sin enkelhet och driftsäkerhet framför övriga kopplingar. (Jmf. Sv. Komm.-tekn. föreningens handlingar 1916 N:o 5, sid. 69).

IV. Fråga om statsdepåer av eldsläckningsmateriel.

I det ovan citerade uttalandet uti marshäftet av Svenska stadsförbundets tidskrift år 1916 förekommer jämväl en antydning om lämpligheten av, att vissa städers och samhällens brandväsende erhöles på statens bekostnad en utökning av eldsläckningsmaterielen utöver eget behov med villkor, att sådan reserv skulle tillhandahållas för eldsläckning å andra orter.

Vi ha försört, att samma tanke är under behandling jämväl inom ovan berörda brandkommission, vilken inom statens järnvägars förvaltning är tillsatt för att revidera dess brandväsende och uppgöra förslag till dess tidsenliga ordnande.

Med blicken fäst på de resultat, som undersökningen av kommunernas brandmateriel enligt de härvid fogade tabeller visar och som enligt vår åsikt måste anses utmärka, att t. o. m. bland de större städerna slangförrådet är knappt tilltaget även för normala förhållanden; med kännedom vidare om de oerhörda värden, som vid skogsbränderna i vårt land, trots militäruppbåd och övriga kostsamma ansträngningar, gå förlorade, samt med framhållande slutligen av att det ovan lämnade uppslaget synes oss vara det enda, som, praktiskt realiserat, borde vara ägnat att undan eldens härjande förödelse rädda ofantliga värden såväl inom tätt bebyggda samhällen som i våra skogar, kunna vi ej underlåta att fästa herr statsrådets uppmärksamhet på den nationalekonomiska betydelsen av ifrågavarande uppslag.

Att vidare ingå på ämnet i detta sammanhang synes oss vara för tidigt, innan ännu statens järnvägars nyss nämnda kommission intagit bestämd ställning till frågan. Men om från statsjärnvägarernas sida ifrågasättes att anordna depåer av eldsläckningsmateriel å vissa stationer särskilt med hänsyn till skogseldar, torde herr statsrådet finna anledning att parallellt därmed sträcka undersökningen än vidare i syfte att på statens bekostnad jämväl i vissa lämpligt belägna samhällen helst under S. J:s vård slangmateriel och annan redskap kunde förläggas till bruk uvid utomordentliga tillfällen.

Sammanfattning och förslag.

Vi ha i det föregående funnit obestriddt, att det allmänna brandväsendet inom riket lider av bristande enhetlighet i avseende på slangdimensioner och kopplingstyper, samt att det enligt sakens natur skulle såväl för vart enskilt stadssamhälle, som för samhällena i gemen och följaktligen medelbart för riket vara till gagn, om enhetlighet härutinnan kunde åstadkommas.

Vi ha vidare förklarat oss anse, att 63 mm. slangdimensionen ej blott vore den lämpligaste såsom standardtyp i vårt land för vattenledning med brandposter för eldsläckning och även användbar för brandsprutor med kapacitet från 150 minutlitrer ända upp till de största i bruk varande.

Och slutligen hava vi sökt visa, dels att idealkoppling, bestående av skruv och mutter med $\frac{1}{4}$ varvs gänga i varje del, lär vara den typ, som bör förordas för landet såsom en fullt modern och lämplig slangkoppling, och dels att för koppling av brandposthuvud till brandpost den s. k. Stockholmskopplingen, bestående av skruv och mutter med 3 gängor på en tum, är den lämpligaste; och har Svenska kommunaltekniska föreningens normaliseringskommitté i sistnämnda hänseende uttalat sig på samma sätt.

Beträffande nu frågan, huruledes enhetlighet i förevarande avseende skall till främjande av allmänt väl åstadkommas, synes det oss icke vara att förvänta något resultat på den fria överenskommelsens väg. En långvarig erfarenhet har visat, att målet icke på detta sätt nåtts. Kortsynthet i uppfattningen och okunnighet om det praktiskt riktiga skall tvivelsutan även framdeles ställa sig hindrande i vägen, liksom även ekonomiska intressen och konkurrens kunna snedvrída frågan om ett likformigt genomförande.

Skulle herr statsrådet däremot i likhet med oss finna, att det allmänna bästa fordrar ävägbringandet av enhetlighet på ifrågavarande område, lär icke någon annan väg vara att beträda än lagstiftningens.

Brandstadgan för rikets städer den 8 maj 1874 innehåller i § 3 bestämmelse därom, att föreskrift skall i brandordning lämnas om brandredskap och redskap för räddning av människoliv, samt huru sådan i tillräcklig mängd och av tillfredsställande beskaffenhet skall hållas.

En allmän föreskrift om enhetlighet i fråga om slangdimension och kopplingstyp skulle följaktligen, enligt vår mening, långt ifrån att innebära någon nyhet inom den administrativa lagstiftningen beträffande kommunernas brandväsende, tvärtom utgöra en naturlig utveckling av det redan införda kravet på kommunal brandredskap av tillfredsställande beskaffenhet.

I fråga om vem som kan vara underkastad tvångsföreskrifter i fråga om införande av de föreslagna standardtyperna, föreställa vi oss, att allenast städerna samt de kommuner å landet, där brandstadgan för rikets städer är gällande, lära kunna genom allmän författning åläggas att övergå till en av Kungl. Maj:t bestämd standardtyp. Tabellerna utmärka visserligen, att industriella verk flerstädes hava sitt brandväsende modernt ordnat; men då allmän författning icke därvid varit bestämmande, synes enhetligheten, så vitt angår dessa verk, få göras beroende av avtal t. ex. med tarifföreningen eller vederbörande försäkringsinrättning. Tämmligen sannolikt torde dock kunna anses, att om städer och med dem likställda kommuner genom allmän författning tvingas till enhetliga anordningar härutinnan, de industriella verken snart finna med sin fördel förenligt att frivilligt följa efter.

Beträffande frågan om kostnaden för en Orts brandväsende i följd av övergången till en standardtyp, hålla vi före, att då det icke lär komma i fråga att på en gång utbyta befintlig materiel, utan detta torde böra äga rum efter hand som den befintliga materielen förslites, kostnadsfrågan är av underordnad betydelse. Detta gäller i all synnerhet om slangförrådet. Beträffande utbyte av kopplingstyp gå vi så långt, att vi hålla före, att sådant utbyte bör oförtövat kunna

ske, eftersom kostnaden därför torde inskränka sig till själva omgjutningen. Varje tillverkare lär nämligen kunna förmodas taga gammal koppling i utbyte.

Vi få på grund av vad sålunda anförts värdsamt föreslå,

att genom allmän författning för städerna och de samhällen å landet, där brandstadgan för rikets städer tillämpas, föreskrives:

att all brandväsendet tillhörande tryckslang, som ej är avsedd för särskilt stora, för visst ändamål anskaffade uppfodringsverk, skall till sin dimension vara 63 millimeter i genomskärning (inre diameter),

att all slangkoppling skall utgöras av s. k. idealkoppling enligt den vid detta utlåtande fogade ritning med tillhörande beskrivning,

att övergångskopplingar till idealkoppling skola i tillräckligt antal finnas, där större tryckslangdimensioner för särskilda ändamål förefinnas; samt

att i kommun, där brandväsendet ställts i förbindelse med ortens vattenledning, anordning för brandposthuvuds anslutning till brandpost skall utföras i överensstämmelse med den s. k. »Stockholmskopplingen», bestående av mutter och skruv om 3 gängor enligt den härvid fogade avbildning med beskrivning;

och torde ifrågavarande bestämmelser böra vinna tillämpning, vad angår slangförråd,

inom fem år, och

vad angår slangkoppling och anordning för brandposthuvuds anslutning till brandpost,

inom två år,

allt från promulgerandet av författning i ämnet.

Något förslag till sådan författning ha vi, allra helst i sakens närvarande skede, ansett icke tillhöra oss att avigva. Vi föreställa oss nämligen, att, för så vitt herr statsrådet finner frågan förtjänt att upptagas till Kungl. Maj:ts närmare prövning, kommunala myndigheter samt överståthållareämbetet och Kungl. Maj:ts befallningshavande i länen först böra yttra sig över förslaget.

De remitterade handlingarna återgå härvid.

Stockholm den 30 november 1916.

HERMAN UDDÉN.

CARL G. BORGSTIERN.

KARL THORNGREN.

Inom civildepartementet utarbetat förslag

till

Kungl. Maj:ts nådiga Kungörelse

angående beskaffenheten av viss eldsläckningsmateriel i rikets städer med flera samhällen.

§ 1.

Ej må i rikets städer eller i övriga samhällen, varest brandstadgan för rikets städer den 8 maj 1874 tillämpas, för brandväsendets räkning med de i § 2 angivna undantag användas andra tryckslangar än sådana, vilka hålla 63 millimeter i genomskärning, godsets grovlek oberäknad.

§ 2.

Vad i § 1 stadgats äger ej tillämpning i avseende å tryckslangar för brandsprutor med kapacitet under 150 minutlitrer.

Utän hinder av föreskrifterna i nämnda § må ock vid för eldsläckning avsedda uppfodringsverk av särskild styrka eller storlek, såsom sjöängsprutor, m. m., användas tryckslangar, vilka i genomskärning hålla mer än 63 millimeter. För dylika slangar skall finnas övergångskoppling, möjliggörande anslutning till slangar av den i § 1 stadgade grovlek med den här nedan i § 3 föreskrivna kopplingsanordning.

§ 3.

Kopplingsanordning för slangar, varom i § 1 sägs, skall i samhällen, för vilka slangar av i nämnda § öförmäld grovlek är föreskriven, utgöras av så kallad idealkoppling. Ritning till dylik kopplingsanordning jämte beskrivning finnes fogad vid denna kungörelse.

§ 4.

Därest inom samhälle, som i denna kungörelse avses, brandväsendets behov av vattentillgång för eldsläckningsändamål tillgodoses från vattenledning i orten, skall anordning för koppling av brandposthuvud till brandpost utgöras av så kallad Stockholmskoppling, bestående av mutter och skruv med tre gängor, enligt vid denna kungörelse fogad ritning och beskrivning.

§ 5.

Till syn däröver, att vad i denna kungörelse är stadgat noga iakttages, utövas av Kungl. Maj:ts befallningshavande jämlikt § 19 mom. 1 i brandstadgan för rikets städer den 8 maj 1874.

Finner Kungl. Maj:ts befallningshavande, att underlåtenhet i fråga om iakttagandet av vad i denna kungörelse föreskrivits äger rum, och lämnas Kungl. Maj:ts befallningshavandes framställningar eller bud om rättelse av samhälle och dess myndigheter utan på-

BOWSER

ETABLERAD 1885

*Bensin- och
Oljelagrings-
anläggningar*

skydda fullständigt mot eld- och explosionsfara och förebygga alla förluster genom afdunstning och läckage.

Inga förhöjda brandpremier, när Bowseranläggningar användas.

Det äldsta, mest bepröfvade och mest praktiska systemet.

ÖFVER en million anläggningar för bensin, fotogen och alla slags oljor, i bruk öfver hela världen. I Sverige bland annat sålda till Stockholms, Uppsala och Helsingborgs Brandkårer, till Armén, Flottan, Statens Järnvägar och ett flertal enskilda firmor och bolag.

Fabrikanter:

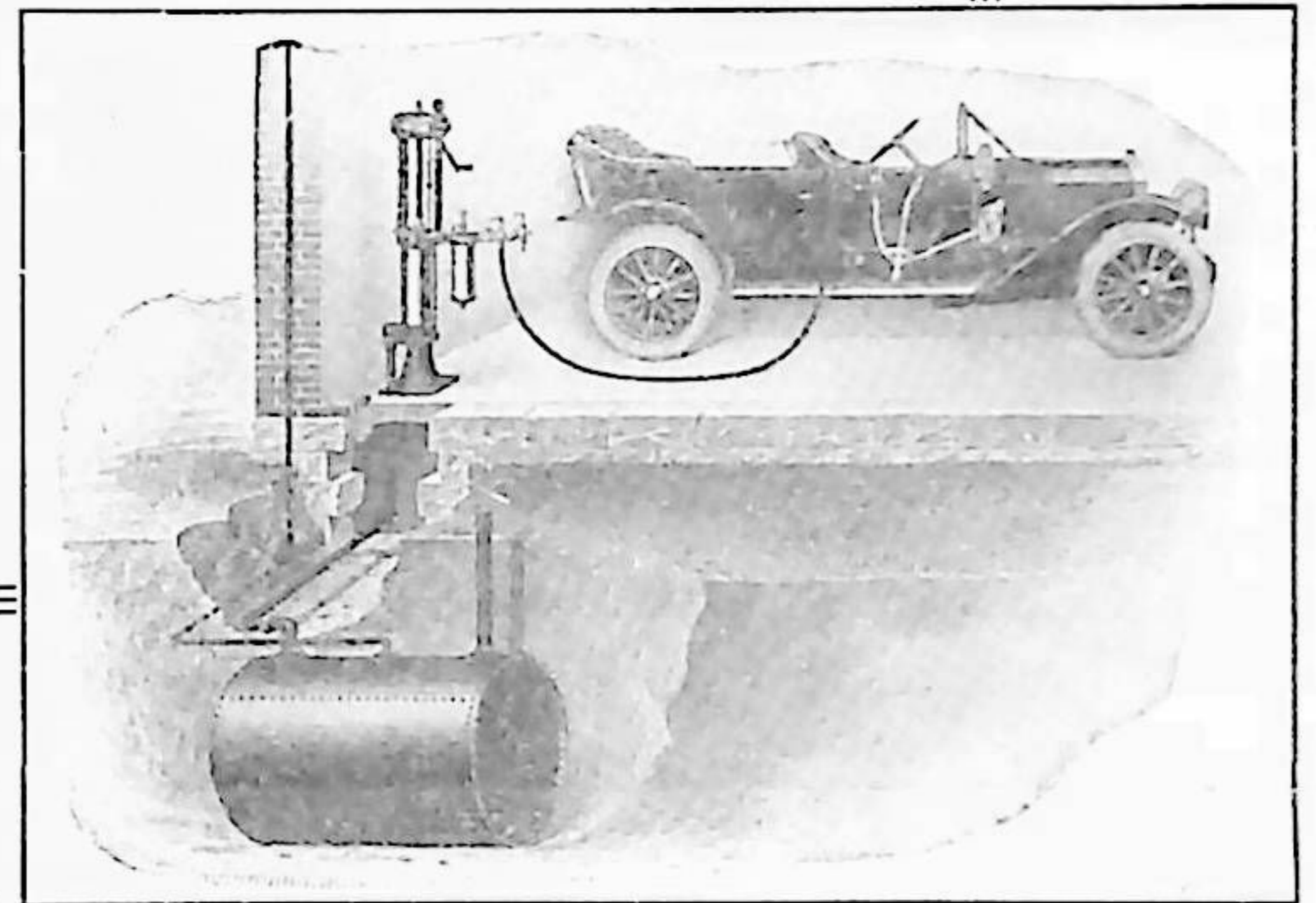
S. F. BOWSER & Co. Inc.

Fort Wayne, Indiana. U. S. A.

Offertter och upplysningar lämnas af

A.-B. GUMÆLIUS & KOMP.

Karduansmakaregatan 9, Stockholm

AGA
STRÅLKASTARE

för

AUTOMOBILER

och

BÅTAR

AGA
STORMFACKLOR

och

HANDLYKTOR

Begär kataloger och upplysningar.

från

GASACCUMULATOR
STOCKHOLM

Metallfabriksaktiebolaget
C. C. SPORRONG & Co.

Regeringsgatan 23, STOCKHOLM.

Knappar & Uniformseffekter

för Brandkårer.

Katalog sändes fritt på begäran.

Gynna

Tidskriftens

annonsörer!

Uniformer för brandmän och s. k. larmrockar.

Prima varor och billiga priser.

Leverantör till Göteborgs Brandkår.

Akt. Bol. Otto Berlin,
GÖTEBORG.

Annonsera i

"Tidskrift för

BRANDVÄSENDET"

Brandkårslitteratur

från Svenska Brandchefsföreningens Förlag.

Årsprotokollet 1910 — innehåller bl. a. Är brandstadgan för rikets städer i behof af omarbetning och i hvilka hänseenden? Om brandsyner. Belysningsmateriel för brandkärer. Om brandtelegrafer. Slangars behandling. Teatrar ur brandteknisk synpunkt.

D:o 1911 — Bensin och dess förvaring. Tryckförluster och dessas beräkning i slangar. Brandprof af olika slags yttertak.

D:o 1912 — Brandkärernas uniforms- och titelfrågor. Brandskydd i fabriker och eldfarliga inrättningar.

D:o 1913 — Lifräddningsanordningar för sjukhus, hospital och fängelser. Studier af Norrländska sågverks- och trävaruindustrier. Om ljusgårdar, gårdsutrymme och portgångar. Brandsäkra dörrar.

D:o 1914 — Automobilfordon för brandväsendet. Eldsläckningsväsendet å Baltiska utställningen. Föreskrifter för ambulerande biografteater. Lux's automatiska kolsyresläckningsanordningar. Brandtekniska studier i Köpenhamn. Lidingö köpings brandkår.

Årsprotokollet 1915 — Ludwigsbergs Penta Revolverspruta. Ang. falsk alarmering. Själfantändningsexperiment. Ansvarsförsäkring för brandkärer.

D:o 1916 — Om Bergenbranden. Svensk brandteknisk terminologi. Skyddsanordningar i hotell. Släckningshjälp till grannsamhällen. Pris pr årsprotokoll 1 kr. för föreningsmedlem, 2 kr. för öfriga.

Om bensin och dess förvaring af Civilingenjör Karl Thorngren pris 1:—
Om vattenledningstryck och eldsläckning af Professor J.

Gustaf Richert..... » 1:50

Lifräddnings- och skyddsanordningar i sjukhus, sinnessjukanstalter och fängelser af Brandchefen R. Stridbeck » 1:—

Om brandsäkra byggnader af Professor Carl Forssell » 1:—

Räddning af djur ur brinnande eller af elden hotade byggnader af: — — — — f. pris pr st. 15 öre; vid rekvisition af minst 100 ex. 12 öre och 200 ex. 10 öre pr st.

Om själfantändning af Brandchefen W. Bergqvist » 1:—

Riktlinjer för brandsyne och besiktningsförrättningar. Grundade på prejudikat. Obs.! Nyutkommen. Nödvändig för brandsyreförrättare » 3:50

Rekvisitioner göras hos Svenska Brandchefsföreningen, Kalmar.

Studier gifva intresse för yrket och fackkunskap!

följd, har Kungl. Maj:ts befallningshavande att förfara på sätt mom. 2 uti sistnämnda lagrum sägs.

Beträffande tiden för ikraftträdandet av denna kungörelse skall gälla följande.

Inom två år från denna dag skola inom samhälle, som i denna kungörelse avses, för brandväsendet avsedda kopplingsanordningar för tryckslangar samt för brandposthuvuds anslutning till brandpost vara så beskaffade, som i denna kungörelse stadgas.

Inom fem år från denna dag skall det för brandväsendet avsedda förråd av tryckslangar, med undantag av slangar, varom i § 2 sägs, bestå allenast av slangar av den grovlek, som i § 1 är föreskriven.

I föregående återgifna förslag till enhets typer å viss brandredskap har, sedan det kommit till vederbörande myndigheters kännedom, blifvit lifligt debatteradt. I allmänhet synas alla vara eniga därom, att det i princip vore lyckligt, om enhets typer kunde införas öfver hela landet, men att det däremot icke vore tillrådligt att nu utan vidare genomföra kommittérades förslag i föreliggande form, och detta af många skäl. Då frågan är af mycket stor betydelse vilja vi i T. f. B. söka få densamma allsidigt belyst och vore tacksamma, om herrar brandchefer ville till oss insända afskrifter af afgifna yttranden öfver förslaget eller andra tillägg, som kunna vara af intresse för saken ifråga. Redan nu föreligger en artikel ang. reflektioner med anledning af förslaget samt brandchefens i Göteborg yttrande öfver detsamma.

Red.

Några reflektioner med anledning av förslag till kungörelse »angående beskaffenheten af viss eldsläckningsmateriel i rikets städer med flera samhällen.»

Då antagligen en del af tidskriftens läsare kommer att få yltra sig öfver det berömdvärda uppslaget att genom normerande bestämmelser underlätta en brandkårs understödjande af en annan vid större eldsolyckor, tillåter jag mig härmed fästa uppmärksamheten på en del oegentligheter, som jag — efter ett hastigt genomläsande af de sakkunnigas förslag — tycker mig ha funnit i detsamma.

Så synes det mig olämpligt att icke tillåta större slangdimensioner än 63 mm. annat än »för uppföringsverk af särskild styrka eller storlek såsom sjöångsprutor m. m.»

Enligt af Ingenjören W. A. E. Welamsson utarbetade tabeller är friktionsförlusten redan med en 600 minutilters spruta i det närmaste tre gånger större vid användandet af 65 mm. slang än vid användandet af 80 mm. Då denna tryckförlust afsevärdt kan minskas genom att närmast sprutans utlopp använda tryckslangar af större dimensioner för att först på något afstånd från sprutan (vid uppdelning i två ledningar) öfvergå till normaltypen, så synes äfven en större slangdimension böra tillåtas vid större motorsprutor t. ex. på mer än 1000 minutiliter. Brandkärer, försedda med

sådana, torde i regeln ha så god utbildning, att de kunna hålla reda på några slangar af gröfre dimensioner än normaltypen.

De sakkunnigas värdesättning af den koppling Stockholms brandkår använder vid sina brandposthufvuden såsom öfverlägsen, synes mig ej tillräckligt motiverad. Tjugufem års erfarenhet af bajonettkopplingen har skaffat mig fullt förtroende för densamma. För öfrigt synes mig de sakkunniga gått för långt, då de velat föreskrifva enhetsmodell på brandposthufvud. Alla med vattenledning försedda samhällen torde vara utrustade med tillräckligt antal brandposthufvuden för att för eldsläckning kunna tillgodogöra sig vattenledningens hela effekt. I så fall behöfver en vid en större eldsvåda från ett grannsamhälle anländande förstärkning ej medtaga några brandposthufvuden, då deras slangar passa till de redan befintliga. För öfrigt skulle en ändring af brandposthufvudena äfven föranleda samhällena en afsevärd och såsom visats obehöflig kostnad, enär äfven brandposterna måste ändras. I en medelstor stad kan denna kostnad beräknas till tusentals kronor. Materielens eventuellt behöfliga komplettering med ett par brandposthufvuden skulle kräfva endast en bråkdel häraf.

Slutligen synes mig Herrar sakkunniga gjort sig skyldiga till en liten lapsus i tankegången, då de föreslagit, att nuvarande kopplingsanordningar för tryckslangar skulle inom två år vara ersatta med 63 mm. Idéal, under det samtidigt de gamla slangarna af olika dimensioner skulle få bibehållas! Huru skall detta tillgå? Skall hvarje koppling af den förut använda modellen förses med en öfvergångskoppling till Idéal? Mig synes nödvändigt fastställa samma tidpunkt, då såväl normalkopplingar som normalslangar skola vara anskaffade. Denna tidpunkt synes icke kunna sättas så tidigt som föreslagna fem år efter kungörelsens utfärdande. I ett mindre samhälle, där eldsvådorna äro sällsynta och där dock slangvården är god, kunna dessas »lifslängd» räknas till närmare tjugo år. Hårdt vore att redan efter fem år behöfva kassera slangar, som voro nyanskaffade vid den föreslagna kungörelsens utfärdande. En frist af tio år synes mig lämplig.

Att ända till denna tidpunkt uppskjuta möjlighörandet af ett samarbete brandkärerna emellan vore emellertid olämpligt och obehöfligt. Under förutsättning att samhällen, hvilka vid en större eldsvåda kunde komma ifråga att hjälpa hvarandra, ålades att anskaffa öfvergångskopplingar, som för hvar och en möjliggjorde användandet af grannens slangmateriel, kunde otvivelaktigt ett sådant samarbete vara säkerställt redan ett år efter kungörelsens utfärdande. En sådan anordning blefve dock en nödfallsutväg som ingalunda gjorde anskaffande i sinom tid af enhetskopplingar och enhets slangar obehöfligt.

K. v. F.

Brandchefens i Göteborg yttrande.

Till Drätselkammarens Första Afdelning.

Genom Drätselkammarens resolution anmodad att afgifva yttrande öfver bilagda förslag till bestämmelser angående beskaffenheten af en gemensam standardtyp för en del eldsläckningsmateriel i rikets städer m. fl. samhällen får jag i ärendet vördsamt anföra följande.

Då den omnämnda frågan är af synnerligen stor vikt för de flesta samhällen och då det framlagda förslaget, såsom det nu föreligger, synes hafva utgått från en väl ensidig behandling, torde det vara nödvändigt att fästa vederbörandes uppmärksamhet på en del synpunkter, som vid uppgörandet af förslaget icke tagits i betraktande.

Som motiv för förslagens tillkomst hafva herrar kommittéerade anfört, att, såsom det nu är ställt med enhetligheten i afseende på slangdimensionerna och kopplingstyperna, det mången gång är omöjligt för samhällen att vid inträffade brandkatastrofer biträda hvarandra och att det sålunda, för att det skall kunna blifva till gagn icke blott för samhällena i gemen utan ock medelbart för riket i sin helhet, är nödvändigt att införa enhetlighet i detta förhållande.

Att det skulle vara till fördel för en del samhällen, särskildt de mindre, att få till stånd en viss enhetstyp inom ofvannämnda eldsläckningsredskap kan i princip icke förnekas, men vi få därvid icke förbise några viktiga faktorer, hvilka synes mig vid uppgörandet af förslaget ej vara tillräckligt beaktade af h.rr kommittéerade, och det är,

dels att det icke är nog med att vissa standardtyper komma till stånd utan också att de mest praktiska, som för närvarande finnas, blifva föreslagna, så att det icke må inträffa, att samhällen blifva tvungna att öfvergå till sämre typ än hvad de redan äro utrustade med,

dels att det för en del samhällen kan komma att medföra så stora olägenheter, att den fördel som ligger i förslagens realiserande blir minimal eller ingen, och

dels att en del samhällen komma att åsamkas endast olägenheter utan någon som helst fördel. Att förslagens genomförande kommer att medföra en hel del olägenheter är odisputabelt,

dels sådana, som visserligen kunna vara öfvervinnerliga, men ändock åsamka en mängd obehag,

dels sådana som däremot icke äro öfvervinnerliga.

Till det förra slaget kan räknas kostnadsfrågan och de stora risker och svårigheter, som komma att uppstå under öfvergångsperioden.

Till det senare kan räknas såväl borttagandet af möjlighet för samhällen att få tillgodogöra sig förbättringar på området som den hämsko, som kommer att läggas på brandväsendets utveckling i så måtto, att särskildt de mindre samhällena mer än någonsin tillförne därigenom komma att nonchalera sitt eget brand-

väsende och sätta sin största lit till den hjälp, som de kunna få från ett större grannsamhälle. Att hafva sitt brandväsende så ordnat, att samhället i största möjliga utsträckning kan lita på sig själf, är dock ett oeftergifligt villkor för uppnåendet af ett lyckligt resultat vid bekämpandet af eldsolyckor, och det villkoret får nog en betänklig stöt med ifrågavarande lagförslag.

Här ofvan har jag redan nämnt, att det vid genomförandet af ett förslag af sådant innehåll som det ifrågavarande, är nödvändigt, att de föreslagna standardtyperna blifva de bästa, som existera, och jag vill därvid hafva tillagt, att det synes som om herrar kommittéerade vid förslagens uppgörande alltför mycket låtit dirigera sig af Stockholmsförhållandena utan att tillräckligt ingående hafva afvägt, huruvida dessa i *alla* afseenden äro de bästa och lämpligaste att förorda.

Om den föreslagna koppling af liksidig typ, den s. k. Idéalkopplingen, kan jag icke yttra mig, då jag icke haft tillfälle att praktiskt sätta mig in i dess för- och nackdelar. Göteborgs Brandkår är nämligen icke utrustad med denna, utan har fortfarande den oliksidiga koppling, som benämnes skruf- och mutterkoppling, och om hvilken herrar kommittéerade yttra, att den är en skadlig kvarleva från gamla tider och bör fortast utrotas.

Att en liksidig koppling har sina fördelar framför den oliksidiga, såvida den i öfrigt uppfyller andra nödvändiga fordringar på en koppling, är själfklart, särskildt inom de samhällen, hvarest brandpersonalen utgöres af oöfvadt folk, men å andra sidan har åtminstone Göteborgs Brandkår aldrig haft någon olägenhet af att vara utrustad med oliksidig koppling.

Beträffande den föreslagna slangdimensionen tror jag, att det varit lämpligare att föreslå en något gröfre dimension, då man därigenom får den stora fördelen att kunna ha samma dimension äfven till de stora ångsprutorna, som i förslaget äro undantagna från bestämmelserna och sålunda först och främst inom samma samhälle vara utrustade med en enhetlig slangdimension, som herrar kommittéerade fäktat för att få införd inom hela landet. Vid Göteborgs Brandkår användes dimension af 69 mm:s inre diameter och har den befunnits vara synnerligen lämplig för *alla* eventualiteter.

Om nu den föreslagna kopplingstypen kan vara den lämpligaste standardtypen och den föreslagna slangdimensionen äfvenså skulle kunna anses vara lämplig, så är däremot icke under några förhållanden den föreslagna kopplingen af brandposthufvud till brandpost den bästa, som för närvarande finnes, hvilket jag här nedan vill påvisa.

För att fylla måttet på en god dylik koppling fordras bland annat, framhålla herrar kommittéerade, att den i möjligaste mån bör vara oberoende af smuts, is o. d., då alltid svårighet möter, att med händerna underlätta angöringen. Då de haft detta viktiga moment för ögonen, måste det förefalla en hvar, som är

inne i saken, mycket egendomligt, att de föreslå den omnämnda kopplingstypen, som på grund af sin konstruktion med den ena gängade delen å brandposten i jorden måste blifva utsatt just för det, som man vill undvika, nämligen smuts och is, hvilket ju ock framgår af herrar kommittérades omdöme om den föreslagna kopplingen, att den med sina stora gröfre gängor rensar upp från smuts och under vintertid från möjligen befintlig is, därmed erkännande, att sådant kan samlas i gängorna.

Den däremot mycket fördelaktigare s. k. bajonettkopplingen föreslå de icke, utan affärda den med ett par sväfvande och intetsägande ord. De säga nämligen: »Denna typ medför lätt tidsspillan vid aptering m. fl. olägenheter». Hvari dessa olägenheter bestå, framhålla de icke af det enkla skälet, att det är svårt att ihopkonstruera några.

Bajonettkopplingen användes här i Göteborg och har aldrig förorsakat vare sig någon tidsspillan eller några andra olägenheter.

Å densamma finnas icke några gängor å brandposten i jorden utan dessa sitta på ståndröret (brandposthufvudet), som förvaras inomhus å brandfordonen, sålunda under ständig tillsyn och aldrig utsatta för anhopning af vare sig smuts, is eller dylikt, hvilket ovillkorligen måste framstå som en oemotsäglich fördel framför den föreslagna. Äfvenså behöfver, såsom det sannolikt kan göra vid användning af den föreslagna kopplingen, aldrig felgångning uppkomma vid ståndrörets aptering, då denna inpassning en gång för alla är utförd, eller slitning af gängorna i brandposten, då det icke finnes några därstädes.

Här, just där skrufkopplingen verkligen medför en stor olägenhet, förorda herrar kommittérade denna, då de annars fördöma den fullständigt, så att någon konsekvens kan därvid icke spåras i förslaget.

Som synes af ofvanstående kommer förslagets realiserande sålunda att medföra såväl fördelar som nackdelar för de flesta samhällen. För Stockholms stad kan jag icke se, att det kommer att medföra vare sig fördel eller nackdel, då de föreslagna standardtyperna redan finnas därstädes införda, och då det är föga sannolikt, att Stockholm kan komma i den situationen, att det skulle behöfva tillkalla hjälp från annan ort vid inträffande eldsvådor. För Göteborgs stad däremot, och helt säkert för en del andra samhällen också, kommer detsamma att medföra endast olägenheter bestående däruti:

att staden skulle blifva tvungen att öfvergå till en sämre kopplingstyp för brandpost än hvad den för närvarande har,

att, då den nu är utrustad endast med en slangdimension, den kanske skulle blifva tvungen att öfvergå till tvänne olika slangdimensioner, då den föreslagna dimensionen sannolikt icke är så passande för vår flodspruta,

att den skulle komma att vidkännas en kostnad helt säkert icke understigande 150,000 kr.,

att den under öfvergångsperioden skulle vara utsatt för stora risker och

att den mer än någonsin skulle komma att besväras med begäran om hjälp från grannsamhällen.

Om stora fördelar skulle kunna vinnas genom att för en kortare tid underkasta sig en del obehag vore därom intet att säga, men att samhällen skulle underkasta sig dylika, utan att erhålla den allra ringaste fördel, kan jag icke under några förhållanden anse vara rätt.

Herrar kommittérades yttrande om kostnadsfrågan synes mig vittna om bristande erfarenhet, då de tro, att beträffande utbyte af kopplingstyp kostnaden skulle inskränka sig till själfva omgjutningen. Då vi flera gånger praktiserat det sätt, som angifves vid utbyte af gamla kopplingar emot nya, hafva vi däremot haft den erfarenheten, att tillverkare i allmänhet lämna ett afdrag af endast ungefär $\frac{1}{8}$ af priset på den nylevererade kopplingen.

Vidare vill jag framhålla, att så många gånger, som Göteborgs Brandkår anlåtats för att hjälpa närliggande samhällen, denna hjälp ändock aldrig baserats på det hjälpbehöfvande samhällets vattenledning, utan har alltid med tanke på att kunna uppträda själfständigt oberoende af samhällets tillgång till materiel, utsändts antingen en ångspruta eller handkraftssprutor med tillräcklig mängd slang jämte annan materiel.

Om herrar kommitterade vid uppgörandet af sitt förslag tagit hänsyn till de större samhällena i landsorten, innan de framlagt detsamma, kunde möjligen värdefulla uppslag erhållits och modifierade förslagsbestämmelser kunnat inflyta, såsom t. ex. att de samhällen, som hafva sitt brandväsende så ordnat, att någon hjälp från annan ort mänskligt att döma icke är af behofvet påkallad, och som skulle åsamkas endast olägenheter, om de föreslagna bestämmelserna skulle blifva lag, skulle kunna fritagas från lagens föreskrift genom att förbinda sig att hafva en del eldsläckningsmateriel i öfverensstämmelse med befintlig standardtyp för att på begäran utsändas till de samhällen, som däraf kan vara i behof.

Min öfvertygelse är att en sådan bestämmelse skulle visa sig vara synnerligen lämplig.

Äfvenså kanske kommittén kunnat komma till full klarhet om, att samtliga föreslagna standardtyper icke äro de bästa.

På grund af hvad sålunda anförts får jag vördsamt hemställa, att Drätselkammaren måtte föreslå Stadsfullmäktige,

att på grund af angifna skäl icke tillstyrka bifall till förelagdt lagförslag,

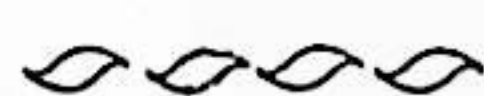
att, för den händelse de föreslagna bestämmelserna ändock skulle komma till stånd i det skick, de föreligga, staden förbinder sig att beträffande slangar, kopplingar, ståndrör och strålrör hafva en viss kvantitet

titet i öfverensstämmelse med fastställd modell tillgänglig att vid behof utsändas som hjälp till grannsamhällen, samt

att under samma förhållanden småsamhällen, som i en framtid kunna tänkas komma att införlifvas med det i närheten liggande större samhället, blifva befriade från de i lagen gjorda bestämmelserna.

Göteborg den 17 Mars 1917.

Gust. Ekstedt.

Försäkringsmärken.

Den engelske försäkringshistorikern F. H. Haines har meddelat några intressanta upplysningar om de gamla brandförsäkringsmärken, som tidigare brukade anbringas på försäkrade byggnader.

Märkena kommo i bruk i början af 1700-talet. Ursprungligen torde man hafva infört dem för att med säkerhet kunna konstatera, hvilka hus som voro försäkrade och hvilka icke voro det. Ett dylikt kännetecken kunde ju vara nödvändigt nog på en tid, då numreringen af husen var sällsynt och det system, efter hvilket man gaf namn åt gator och platser, var så osäkert, så lokalt och personligt färgadt, att man t. ex. för ett hus i London år 1684 använde följande beteckning: Huset ligger på södra sidan af 3 Cup Court eller Castle Court, mellan Newgate Street och Pater Noster Row; det är det andra huset i västlig riktning från den sydöstra ändan af nämnda Court och afståndet därifrån och till midten af huset är omkring 30 fot.

I försäkringsbrefven betonas särskildt, att endast det hus skulle anses såsom försäkradt, på hvilket märke var anbragt.

En annan anledning till, att man placerade dessa märken på husen, torde väl också hafva varit, att flera af de äldsta engelska brandförsäkringsbolagen hade sina egna brandkårer, hvilka genom märkena kunde veta, om de skulle bry sig om att släcka en eldsvåda i huset eller ej.

Stundom har man hört den förmodan uttalas, att märket anbragtes för att förhindra, att pöbeln under upplopp o. d. skulle sticka eld på huset, då ju förlusten icke drabbade ägaren, utan försäkringsbolaget. Men denna förklaring afvisar Haines såsom tämligen osannolik.

De äldsta bevarade märken, som finnas, hafva blifvit uppsatta af bolagen Hand-in-Hand, Sun, Union och Westminster. De voro i regel gjorda af bly, vackert och sirligt förarbetade och förgyllda samt i form af bolagets emblem. Stundom använde man endast bolagets namn. Ofta bar märket ett nummer, som väl svarade mot policens nummer.

Då man nästan alltid använde olika märken för fast egendom och för lös egendom och då förändringar ofta skedde med hänsyn till både ägare och försäkrings-

gifvare och då slutligen många husägare köpte sig rätten att försäkra sin egendom i flera bolag, så kunde man stundom påträffa byggnader, som voro försedda med hela rader af dylika märken.

I en satirisk dikt från 1700-talet beskrifves en furste i sin skrud, och författaren säger, att han såg ut som »ett öfverförsäkradt hus».

Stundom har man funnit märken med hål, anbragta på visst sätt, och märken, som varit defekta efter ett visst system. Haines förmodar, att bolagen använde ett dylikt tillvägagångssätt för att markera, att ägaren icke betalat sin premie.

I början af 1800-talet bortfölo alla dessa speciella anledningar för anbringandet af märken och bruket blef rätt och slätt ett slags reklam.

(B. T.)

Källarbrand.

Af det i artikeln om trapphusbrand anförda framgick tydligen i huru nära förhållande till och beroende af hvarandra vånings-, trappuss och takbrand stå och huru brandstyrkans verksamhet häraf måste röna inflytande. Däraf framgick en taktik, som måste blifva af än offensiv än defensiv karaktär, beroende på, om den ena eller den andra af de anförda byggnadsdelarne utgjorde själfva eldhärden eller om de dragits in i den primära branden. Trappan, som förband vind och våningar med hvarandra, spelade därvid rollen ömsom som väg och medel, öfver eller från hvilken branden kunde bekämpas, ömsom som orsak till eldens spridning från den ena byggnadsdelen till den andra. Den kom därför att vid släckningsarbetet spela en synnerligen viktig roll.

Mycket själfständigare än dessa slag af eldsvådor och med långt färre beröringspunkter med de andra sinsemellan framträda eldsvådor i källare: källarbrand. Ty denna byggnadsdels isolerade läge i förening med den omständigheten, att för det mesta endast en ingång eller nedgång leder till densamma och att försvaret af denna nedgång i regel icke medför nämnvärda svårigheter för brandstyrkan, hvartill så kommer källarens massiva begränsning, hvilken oftast endast medgifver spridning af elden i vissa riktningar göra, att en dylik brand i regel förlöper utan större fara för objektet i öfrigt.

Men tack vare den omständigheten, att lokalerna äro så föga öfverskådliga, och att brandstyrkan måste angripa elden från den mest fördelaktiga sidan, nämligen uppifrån och nedåt, hvarvid personalen får att göra med eldens besvärligaste och farligaste följeslagare; röken och förbränningsgaserna, blifva dessa eldsvådor synnerligen besvärliga att bekämpa och för brandstyrkan i regel ytterst ansträngande.

Ludwigsbergs Revolverpump

besitter de för en eldsläckningspump
särskildt fördelaktiga egenskaperna att
vara själsugande och att arbeta full-
komligt jämnt, utan skakningar i slang-
ledningarne. Sugförmåga 7—9 meter.
Inga ventiler med tillhörande pack-
ningar, fjedrar o. d.

Öfverlägsen, driftsäker konstruktion.

**LUDWIGSBERGS
VERKSTADS A.B. STOCKHOLM**

Bensin

lagras
brandsäkert
och
explosionssäkert

om Martini och Hünekes anläggningar användas. Inga förhöjda brandförsäkringspremier, då detta system användes. Infordra vår offert.

AKTIEBOLAGET INGENJÖRSFIRMA

FRITZ EGNELL

STOCKHOLM.

RIKSTEL.
LOMMA 17

ETERNITBOLAGET
LOMMA
TILLVERKAR
TAKSKIFFERN

ETERNIT

VÄGGBEKLÄDNADSÄMNE
MATERIAL FÖR ELEKTRISKA
OCH KEMISKA
ÄNDAMÅL
KRÄVER INTET UNDERHÅLL
SVENSKT
FABRIKAT

TAKSKIFFERN OCH VÄGGBEKLÄDNADSÄMNET

ETERNIT

användes i stor utsträckning till STATENS, KOMMUNALA och PRIVATA BYGGNADS-
FÖRETAG samt för ELEKTRISKA ÄNDAMÅL.

SVENSKT FABRIKAT AF CEMENT OCH ASBEST.

ETERNITTAKEN

äro eldsäkra, isolerande, lätta, starka, stormsäkra, vattentäta och okänsliga för temperatur-
växlingar.

SKANDINAVISKA ETERNIT AKTIEBOLAGET, LOMMA, RIKS. 17

Återförsäljare för mellersta och norra Sverige:

A.-B. KARTA & OAXENS KALKBRUK, STOCKHOLM, RIKSTELEFON 795.

BILLMANS Fabriks- & Handels-Aktiebolag

Regeringsgatan 88. STOCKHOLM.

Telegrafadress :
»BILLMANS R. T. 4811»

ALLM. TEL. 4480.
RIKS TEL. 4811.

Brandredskap

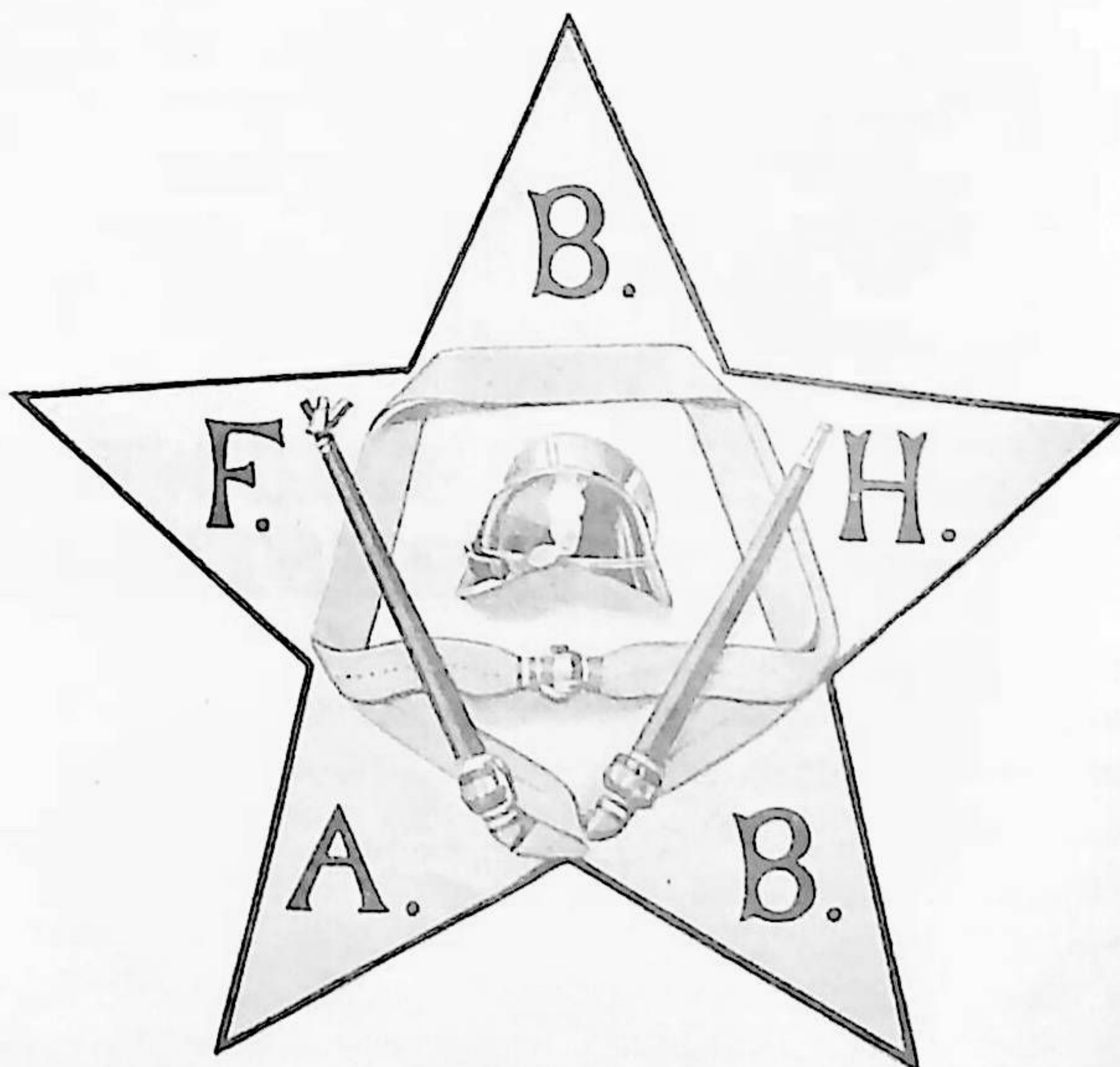
af alla slag.

Uppgör förslag till utrustningar

Lämnar kostnadsförslag

Katalog på begäran

Erhållit 2 guld- och 20 silfvermedaljer.

Den materiella förlust, som en källarbrand medför, kommer att i högre grad än vid eldsvåda inom andra delar af byggnad, t. ex. våningsbrand, blifva beroende af det i densamma förvarade innehållet. Brandens längre eller kortare varighet kommer att bero på den tid, som tager det att undanskaffa innehållet.

Brandstyrkans offensivtaktik kommer därför huvudsakligen att bestå i att utrymma källaren, d. v. s. undandraga elden näring, under det att dess till förhindrande af eldens spridning genomförda defensivtaktik kommer att koncentrera sig att afsläcka den till källaren ledande trappan och förhindra, att elden banar sig väg genom bjälklaget mellan källaren och bottenvåningen inom byggnaden. Finnes mellan dessa båda våningar brandfast bjälklag, så bortfaller ju gifvetvis den senare uppgiften, och endast den mot trappan riktade offensiven kvarstår.

Bristen på syre, som uppstår på grund af den ringa tillförseln i källaren, åstadkommer vid en inom källaren utbruten brand en långsam och fullkomlig förändring af det förhandenvarande bränslematerialet. Därför inträffar mera sällan en brand med klara lågor, än en brand alstrande en massa gaser, hvilka i form af rök söka sig väg ut genom alla möjliga öppningar.

Detta förhållande har ledd till naturligt förresten, till den teoretiskt fullkomligt riktiga tanken att genom ett fullkomligt afstängande af den atmosfäriska luften undandraga den för förbränningen erforderlig syrekvantiteten och således, såsom man i dagligt tal säger: låta elden kväfva sig själf. Också finner man i alla äldre handböcker denna metod öfverallt lifligt rekommenderad.

Men det går med detta experiment i de allra flesta fall som med så många andra teoretiskt alldeles obestridda möjligheter, som man söker öfverflytta till praktiken: de misslyckas på grund af några rena bagateller. Om därför tillvägagångssättet att dämpa en utbruten källarbrand genom att utestänga den atmosfäriska luften blifva försök utan tillfredställande resultat, (Reddeman: Brandkämpfung sid. 48 säger, att det torde lyckas en gång på femhundra) så ligger grunden häruti i omöjligheten att åstadkomma denna absoluta syrebrist, som är obetingat nödvändig för det tilltänkta experimentets genomförande. Ty äfven om dörrar, fönster, luckor, gluggar o. d. kunna tillstängas och tätas, kunna dock icke alla knappast märkbara springor och sprickor tätas, än mindre de ofta i källarlocalerna mynnande pipor och ventilationsrör. Och den på dessa vägar inträngande luften är fullkomligt tillräcklig för att underhålla en glimmande, pyrande eld och åstadkomma en förkolningsprocess, hvilken med tiden kommer att på de ämnen, som genomgå processen utöfva precis samma verkan, som om de varit utsatta för en fullständig, med klara lågor skeende förbränning.

Om sålunda detta negativa tillvägagångssätt att bekämpa en källarbrand redan på grund af det tvifvelaktiga utfallet i allmänhet icke kan rekommenderas

så blifver emellertid ett dylikt förfarande, då det gäller brand i en källare, som är skild från bottenvåningen genom ett endast brandsäkert bjälklag, afgjord förkastligt såsom allt för farligt och riskabelt. Fastmert måste man här under alla förhållanden energiskt gå till verket, och ingripa med positiva medel för att snarast möjligt undanrödja faran.

Då vid dessa eldsvådor röken och förbränningsgaserna spela en så synnerligen viktig roll till försvärande af släckningsoperationerna, så måste det gifvetvis vara irrationellt, likgiltigt på hvilket sätt, vidtagna åtgärder, som äro ägnade att öka rökbildningen. Fastmer måste sträfvandena gå ut på att söka förvandla den ofullständiga förbränningen, som ju är rikligt rökgifvande, till en fullständig förbränning med klara lågor. Detta sker genom ökad luft- (syre) tillförsel, hvilken sålunda bör så kraftigt som möjligt befordras.

Därför bör en af brandstyrkans första uppgifter efter ankomsten till brandplatsen, blifva att öppna samtliga till källaren ledande fönster, dörrar, gluggar, luckor. Om nu äfven de afgående förbränningsgaserna och röken till en början förhindra en lifligare luftväxling och förbättringen af atmosfären i källaren, så kommer dock en dylik att så småningom göra sig märkbar genom en snabbare växling mellan de olika luftlagren, hvarjemte den till följd af afkyllningen genom vattnet sänkta temperaturen kommer att afsevärdt underlätta de vidare operationerna.

Rekognosceringen bör afse att skaffa visshet om arten och beskaffenheten af de i källaren befintliga ämnena samt att uppsöka själfva eldhärden. Ofta kan det hända, att denna är en obetydlig, pyrande, osande, rikt rökgifvande hög sopor, affall e. d.

I en del handböcker rekommenderas att just i dessa fall verkställa rekognosceringen med vattenstrålen för att »genom uppstigandet af hvit ånga, fräsande, prasslande ljud e. d. konstatera, om man anträffat den riktiga punkten.»

Vi varna mot denna rekognosceringsmetod, i all synnerhet om källarens innehåll i öfrigt är bekant och icke kunnat genom undersökningen till fullo konstateras. Den uppkomna skadan kan eljest blifva mångdubblad, för att icke tala om den därmed för personalen förenade faran.

Rekognosceringen torde mången gång endast vara möjlig att genomföra med användning af större rök-skyddsapparater. Då brandkårens taktik vid olika byggnadsteknisk inredning af källaren blifver af väsentligen olika karaktär, måste genom rekognosceringen skaffas upplysning om källarens konstruktiva beskaffenhet i afsikt att utröna om källaren är skiljd från närmast öfverliggande våning medelst brandfast bjälklag (hvalf af sten, beton, sten och järn med skyddade underflanscher och järndelar m. fl.) eller om bjälklaget endast är brandsäkert (putsadt träbjälklag, hvalf af sten och järn med oskyddade järnkonstruktioner m. fl.) Sedan det med rekognosceringen åsyftade resultatet blifvit vunnet, igångsattes anfallet.

a. *Släckningstaktik vid uppåt brandfast begränsad källare.*

Brandstyrkans taktik är här dels af kortvarig defensiv, dels af en mer eller mindre långvarig offensiv karaktär. Då elden i källaren på alla sidor samt uppåt är omgifven af brandfasta begränsningar, kan den endast sprida sig genom de i dessa befintliga genombrytningar och öppningar d. v. s. nedgångar till källaren samt till källaren ledande fönster och andra öppningar af dylikt slag. Brandstyrkans defensiva uppgift ligger i att förhindra elden att förstöra förbindelselederna mellan källare och den öfriga byggnaden. Denna del af släckningsoperationerna torde väl i regel snabbt vara genomförd och därmed är också den defensiva uppgiften löst. Stundom kan det blifva erforderligt att vidtaga energiska åtgärder mot eldens spridning genom från källaren gående fönster o. d., från och genom hvilka lågor slå ut, slickande upp efter fasaden, hotande att spränga i högre belägna våningar varande fönster och på denna väg sprida sig till objektets andra våningar. Den defensiva uppgiften här blifver att förhindra en dylik spridning och befria fasaden från de densamma hotande lågorna.

Genom dessa operationer har faran för den återstående delen af byggnaden blifvit undanröjd. Elden hotar ej längre direkt densamma. Brandstyrkan kan numera öfvergå från defensiv till offensiv d. v. s. till att förhindra en fortsatt förstöring af de i källaren befintliga föremålen. Denna del af operationerna genomföres dels med tillhjälp af vattenstrålen, dels genom att undanskaffa de af elden hotade föremålen ur densammas omedelbara närhet. Och på en väl afvägd och skicklig kombination af dessa båda offensiva moment beror det snabbare eller långsammare genomförandet af operationerna.

Den största svårigheten vid detta arbete ligger i manskapets kvarstannande i de med rök och förbränningsgaser fyllda lokalerna. Men just denna svårighet öfvervinnes lättast och mest rationellt genom ett så bedrifvet arbete, som det nyss angifna. Ty dels kommer genom vattengifningen och strålens mekaniska inverkan att alstras en atmosfär, uti hvilken det är lättare att andas, dels kommer ock utrymmandet och undanskaffandet af de pyrande, kolande föremålen i källaren att minska det rökbildande och rökgifvande materialet, hvarför dessa båda moment af det offensiva förfarandet höra samman samt komplettera hvarandra.

Offensiven går ut på att uppsöka själfva eldhärden och släcka densamma. Angreppsmanskapet nedskickas i källaren. Karlarna gå baklänges ned för trappan med näsan så nära stegen som möjligt och, sedan de väl kommit ned i källaren, med kroppen så nära dess golf som möjligt, när ju där den relativt lättast respirabla luften är förhanden. Manskapet bör naturligtvis medföra slangledning samt medelst linor stå i förbindelse med de vid källarnedgångens bas stående karlarna af förmanskapet.

Kan manskapet på grund af intensiv rök- och gasbildning i källaren icke ens vid dess golf finna respirabel luft, måste rökskyddsapparater tagas i bruk. Äfven om manskapet förses med rökmask, är det lämpligt att anordna den nyss anförda förbindelsen med lina, på det att man må vara i stånd att bringa karlen hjälp event. med linan draga honom upp och ut ur den farliga atmosfären. Men, för att denna linförbindelse skall hafva åsyftad verkan, är det nödvändigt, att man redan under utbildningen fastställt vissa enkla tecken: ryckningar i linan o. d. för att dy-medelst hela tiden kunna stå i förbindelse med den i den rökfyllda atmosfären insände mannen. I en del handböcker rekommenderas att ideligen rycka i linan, uppehåll i ryckningarne och underlåtenhet att besvara en sådan blifver då nödsignal eller tecken på, att den innevarande behöfver hjälp. Andra författare anse, att det är nog, om vissa få signaler inläras t. ex.

en ryckning: »allt väl»
två ryckningar: »vatten»
tre ryckningar: »mera slang»
fyra ryckningar: »vatten nog»
flera ryckningar: »nödsignal.»

(Se Manual for the use of Fire brigades sid. 99.)

I stad med vattenledning, som användes för direkt angrepp, torde väl signalerna 2 och 4 kunna undvaras, när man ju icke släpper en karl ned i källaren utan vatten i slangen och använder mekaniskt strålör.

Användes rökapparat med talrör, så är ju linan ur sigråleringssynpunkt obehöflig men bör af andra skäl anbringas.

Manskapet må i intet fall vid framträngandet i källaren använda s. k. öppen belysning af något slag. Är konstgjord belysning nödvändig må endast säkerhetslyktor helst elektriska handlyktor eller handlampor användas. Ty i källare kunna lätt äfven om i dem ej förvaras eldfarliga vätskor eller liknande ämnen dock genom förstörda gasmätare gasrör e. d. finnas explosiv gasblandning som genom och vid en bar låga under vissa förhållanden kunna bringas till explosion.

Det måste betecknas såsom ett afgjordt fel om man, innan man hunnit förvissa sig om eldens art beskaffenhet och utsträckning, på en gång skickar ned för många karlar i källaren. Ty vid event. nödvändigt återtag antingen på grund af behofvet att få frisk luft eller genom eldens makt komma de många karlarna att spärra vägen för hvarandra. Man har då åstadkommit större skada än nytta. Se t. ex. nedan fall 5.

Nedsändes angreppskolonnen i källaren utan att karlarnè äro försedda med rökmask, måste befälhavaren sörja för att en rättidig aflösning af detta manskap åstadkommes. Därvid bör iakttagas:

att befälhavaren till aflösning använder ej för mycket

ansträngda karlar, framför allt böra deras respirationsorgan arbeta nära nog normalt;
att pausen mellan aflösningarne ej tilltagas för långa;
att de aflösande på rätt sätt nedstiga och framtränga i källaren;
att de aflöste återvända till uppgången från källaren i så låg ställning som möjligt (hukande, krypande efter behof);
att de aflöste, då de nått trappans eller uppgångens bas, så snabbt som möjligt söka tillryggalägga den vägsträcka, som skiljer dem från det fria; ofta har händt, att karlen vid framkomsten till trappan varit starkt medtagen, men, då han ansett sig vara så när målet, och därför ej trott sig behöfva iakttaga den största skyndsamhet för att nå ut i det fria, långsamt förflyttat sig just i trappan, utan att tänka på, att just här de irrespirabla gaserna äro som mest sammanträngda i den smala passagen. Följden har blifvit, att han i sitt ansträngda, medtagna tillstånd här blifvit öfvermanad af dem, medvetlös störtat på halfva vägen och här blifvit liggande.

Strålförarens uppgift blifver att framtränga till eldhärdens omedelbara närhet och snabbast möjligt af, släcka densamma. Han bör, så långt sådant är görligt, undvika att rikta strålen mot källarens ötre hvälfda begränsning, på det att densamma icke genom den hastiga afkylningen skall remna, spricka och kanske på så sätt instörta. Särskildt är det af vikt att iakttaga försiktighet i berörda afseende i källare, hvilkas ötre begränsning utgöres af hvalfkappor mellan järnbjälkar, hvilkas underflanscher äro oskyddade, icke förmantlade. Ty gifver blott en af dessa bjälkar efter, så kan man befara ras af hela taket.

Det hufvudsakliga arbetet är genomfördt, då man påträffat eldhärden, enär själfva afsläckningen af densamma väl i regel icke torde medföra större svårigheter, och från det ögonblick, då vattenstrålen träffat de brinnande föremålen, inträder ju en förminskning af rökutvecklingen, hvilken hittills utgjort det förmämsta hindret för operationernas genomförande. (Jämför nedan fall 5.)

Den långa tid, som det under ogynnsamma omständigheter kan taga, innan man lyckats påträffa och afsläcka eldhärden, äfvensom nödvändigheten af att söka åstadkomma en lifligare luftväxling i källaren, kräfva i regel en riklig vattengifning. Och en sådan kan man utan betänklighet anordna, då ju genom densamma lägenheterna i källaren ingen skada taga och bortskaffandet af vattnet efter avslutadt släckningsarbete vanligen är icke något vidare besvärligt arbete. Man behöfver därför, så framt icke andra omständigheter betinga ett motsatt förfarande, icke vara så pinsamt noggrann och försiktig med vattengifningen vid en källarbrand, som fallet måste blifva och vara vid tak- eller vånings-brand. Ja, det kan t. o. m. komma att föreligga fall, då motsatsen måste anses tvingande nödvändig.

Detta blifver särskildt då fallet, om de i källaren förvarade ämnena förefinnas till större myckenhet och utgöras af lätt brännbara föremål t. ex. spirituosa. Ju mer detta ämne utspädes med vatten, desto mer minskas dess brännbarhet och följaktligen äfven eldens intensitet. Man bör i dylika fall och särskildt om situationen i öfrigt förefaller hotande, icke draga i betänkande att sätta hela källaren under vatten. (Se t. ex. fall 2 här nedan.)

Äfven sedan eldhärden blifvit upptäckt och konstaterad, kan det vara svårt att med strålarne komma densamma till lifs. Träafbalkningar och dvlika hinder kunna paralysera vattenstrålarnes verkan och göra aflägsnandet af detta hinder erforderligt. Detta arbete låter man då verkställa genom en handtverkskolonn.

B. *Släckningstaktik vid uppåt icke brandfast begränsad källare.*

Ofvan skildrade operationer utfördes under förutsättning af, att källaren var uppåt brandfast begränsad och elden sålunda icke kunde bana sig väg genom det källaren och bottenvåningen skiljande bjälklaget. Brandkårens defensivtaktik inskränkte sig i sådant fall till skydd af trapporna. Byggnaden i öfrigt kunde ju, då eldhärden var brandfast omgifven och begränsad, icke taga någon nämnvärd skada af, att i källaren brunno en del ämnen, äfven om dessa vid förbränningen alstrade en intensiv hetta. Släckningsoperationerna kunde här genomföras, utan att man behöfde befara några allvarliga komplikationer. En sprängning eller bristning af källarhvalfvet torde endast i ytterst få fall och då under alldeles särskildt ogynnsamma förhållanden i öfrigt förhöja faran och förlänga operationerna.

(Forts.)

Befälskurser för medlemmar af frivilliga brandkårar.

(Efter artikel af Stadtbaurat a. D. Modersohn, Feuerwehrentechnische Zeitschrift.)

Vid besättande af befälsposter vid de större och medelstora städernas brandkårar fordras numera i regel af aspiranterna, att de skola hafva erhållit grundlig utbildning i brandyrket samt i öfrigt vara i besittning af mot befattningarne svarande kunskaper i olika ämnen.

Dylika fordringar kunna uppställas, där brandofficeren erhåller tillräckligt stor lön för att uteslutande eller i hufvudsak kunna ägna sig åt brandväsendet, men icke vid de frivilliga och värnpliktiga kårerna, där befälsplatserna äro förtroendeuppdrag, och hvilkas innehafvare förvärfva sitt uppehälle i andra yrken, så att deras brandkårstjänst alltid i mer eller mindre grad blifver en uppoffring af tid och arbete samt ofta nog äfven af pengar.

Förr var det jämförelsevis lätt att finna intresse-

rade medlemmar i frivilliga brandkårer, men nu för tiden är det nog på många håll förenat med rätt stora svårigheter, att på frivillighetens väg hålla ett brandskydd vid makt. Dock synes utsikter finnas till en bättring härutinnan, då det energiska arbete, som från olika håll bedrivits för åstadkommande af ett bättre brandväsende i allmänhet, nu alltmer börjar visa sig fruktbarande.

De fordringar, som måste ställas på brandkårsbefälet hafva oupphörligen vuxit. Redan själfva utrustningen af en kår är nu för tiden betydligt mera omfattande än förr, och befälhafvaren måste noga känna till alla delar af det honom underställda manskapets utrustning och alla redskap, samt deras skötsel och vård. Därmed är dock långt ifrån nog. Han måste förskaffa sig kännedom om, hur eldsläckning i allmänhet skall bedrivas under olika omständigheter, och bör hälst vid någon brandkår hafva haft tillfälle själf deltaga i eldsläckning. Han måste vidare hafva reda på lagar och förordningar rörande eldsläckningsväsendet m. m. och måste för att rätt kunna leda ett släckningsarbete vara i besittning af en hel del kunskaper af praktisk art. Men huru skall han, som dag efter dag måste arbeta i sitt yrke och som om aftonen behöfver ro för att nästa dag kunna återvända till arbetet med stärkta krafter, kunna förvärfva sig alla dessa kunskaper? Att endast läsa en facktidning är icke tillräckligt, och icke heller ur någon instruktion eller handbok kan han med bästa vilja i världen skaffa sig tillräckliga kunskaper för att tillfredsställa alla berättigade fordringar. Det torde vara absolut nödvändigt, att tillfälle beredes chefer för frivilliga brandkårer att genom befälskurser på kort tid skaffa sig undervisning i allt erforderligt.

De fordringar, som måste ställas på cheferna för de frivilliga brandkårerna äro dock icke öfverallt desamma, ty det är ju klart, att ju större och eldfarligare samhället är, desto större fordringar måste ställas på brandkårschefen.

Därtill kommer, att de större samhällena i regel äro mera villiga att offra medel för brandväsendet och för utbildningen af detsamma chef. Å andra sidan har befälet i mindre samhällen på grund af kostnadshänsyn mera sällan tillfälle att deltaga i föreningskongresser o. dyl. och få möjligheter att se och lära något, så att just detta befäl är i särskild grad i behof af utbildning.

Befälskurser för dessa senare samhällens brandchefer böra därför hållas för vissa distrikt på sådana orter, att deltagarne hafva korta resor, och ev. kunna resa till och från, för att på så sätt nedbringa kostnaderna till sådana belopp, att äfven de minsta kommuner eller inom desamma arbetande frivilliga sammanlutningar anse sig hafva råd att bereda brandkårschefen tillfälle att deltaga i kursen. Förbund och föreningar kunna äfven, såsom ibland skett, genom tillskott ur sina kassor kraftigt bidra till anordnandet af utbildningskurser. Det har visat sig, att enl. före-

gående ordnade kurser alltid kunnat påräkna relativt stort antal deltagare. Det är alltså att rekommendera, att för hvar gång anordna kurser för visst distrikt, hvilket naturligtvis ej utesluter, att äfven deltagare från angränsande distrikt kunna medtagas, då platsen för kursen är lämpligt belägen med hänsyn därtill. Förhandlingarnes början och avslutande för hvar dag bör lämpas efter tågens m. m. ankomst- och afgangstider, med tanke på deltagare, som resa till och från. Ett middagsuppehåll bör anordnas mitt på dagen för att icke deltagarne skola tröttas af att flera timmar i sträck åhöra föreläsningar och annat.

Föredragen måste omfatta allt, som är af värde för en brandchef att veta, och torde till föredragen erfordras en sammanlagd tid af *minst* 12—15 timmar.

Huruvida öfningar böra förenas med kursen, beror på omständigheterna, men nog är i allmänhet önskvärdt. Där på platsen finnes en väl organiserad brandkår är mycket lämpligt, att denna får företaga uppvisningar och öfningar, och kunna ju äfven deltagarne öfvas med denna kårs redskap.

Öfningar under kursledarens uppsikt någon tid hvarje dag, i anslutning till föregående föredrag bidra verksamt till att göra undervisningen mera lifvande och lärorik.

Såsom åskådningmaterial bör finnas redskap af olika slag, teckningar och modeller, som i regel beredvilligt ställas till förfogande af brandredskapsfirmor.

Då under undervisning meddelas rörande eldsläckningsredskapen bör icke blott deras konstruktion utan framför allt äfven deras riktiga handhavande och skötsel behandlas. Om brandcheferna lärt detta, kommer det resp. samhällen och kårer till godo i ekonomiskt hänseende, då mycken materiel, spec. slang, tillfölje olämplig behandling förbrukas på alltför kort tid, och därför förorsaka onödiga utgifter.

Att icke blott sprutors konstruktion, utan äfven steg- och räddningsattiralj och deras ändamålsenliga underhåll måste behandlas, är tydligt, ty däraf beror ju ofta brandmanskapets lif och hälsa. Många olycksfall hade kunnat undvikas, om befälhafvaren varit mera hemma i redskapens bruk, eller om han haft klart för sig, att hvarje onödigt riskerande af människolif och hvarje öfning med ändamål att endast bereda åskådare ett intressant skådespel bör vara förbjudet.

Af särskild betydelse är naturligtvis undervisningen i en brandkårs tillvägagångssätt vid olika slag af eldsvådor; detta bör därför framför allt utförligt behandlas, ty vid angrepp af en brand göres tyvärr ännu på många ställen svåra missgrepp.

För att emellertid tillfredsställande kunna föreläsa i dessa ämnen, är det nödvändigt, att äfven i stora drag beröra byggnadskonstruktioner, hvilket bäst sker i samband med förevisande af modeller, som bättre än ritningar klargöra olika detaljer.

Vidare böra upplysningar lämnas om olika slag af brandkårsorganisationer, hur redskapshus och brand-

LUX'

Eldsläckningssystem

med

FLYTANDE KOLSYRA

för

ELDFARLIGA VARUUPPLAG - GARAGER
- - - BIOGRAFER - FARTYG etc. etc. - - -

AKTIEBOLAGET LUX
STOCKHOLM 8.

FAXIN

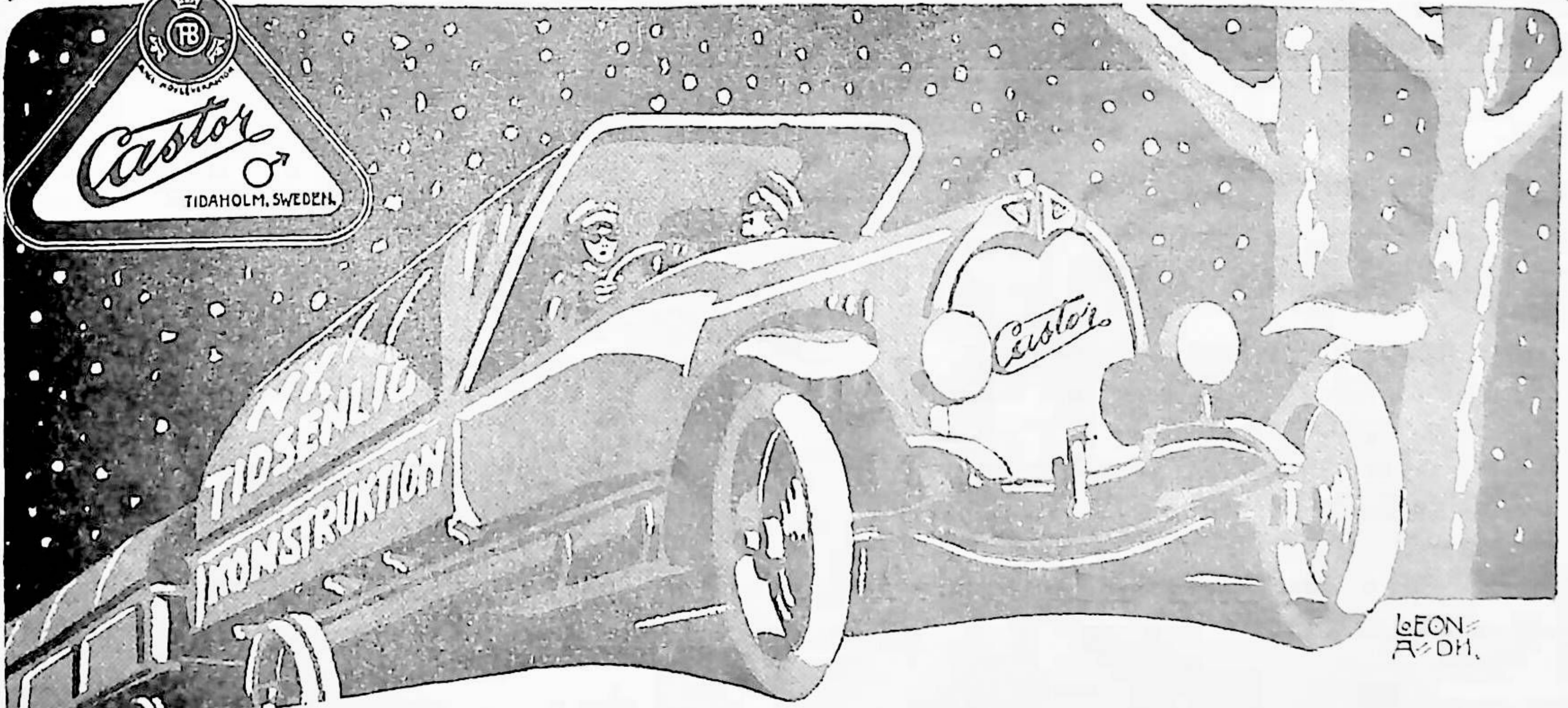
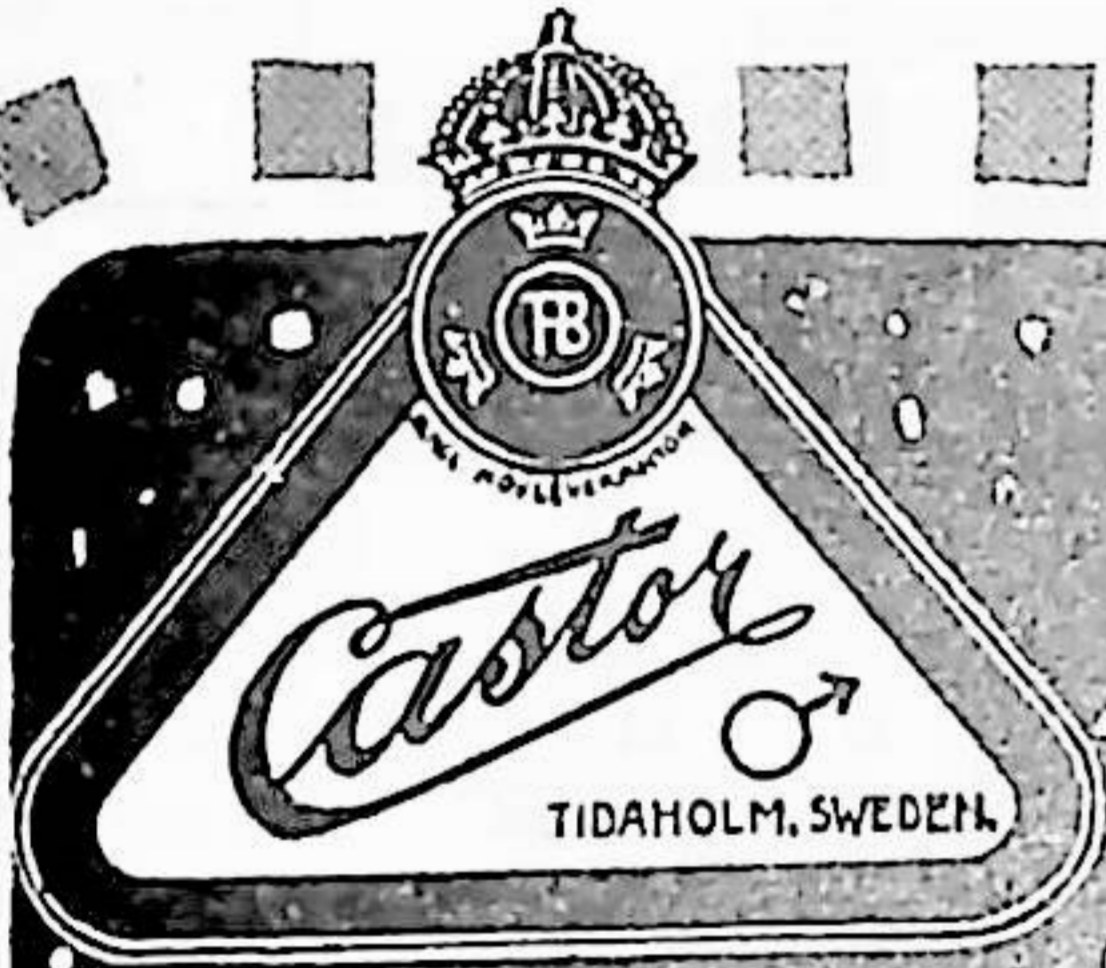
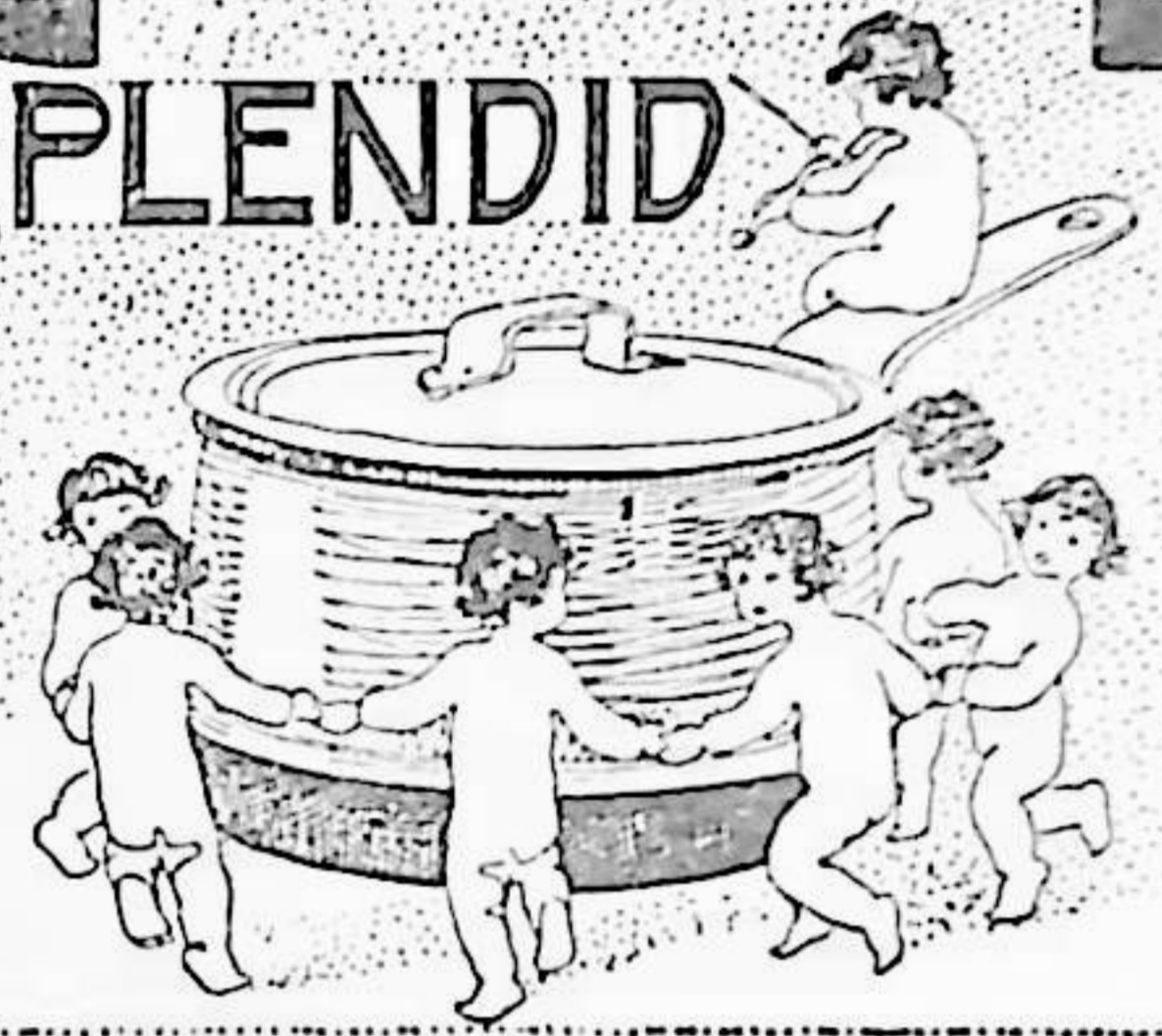
öfverträffadt

Putsmedel

för alla metaller.

POLERINGEN GÄR SOM EN
DANS OM MAN ANVÄNDER

GAHNS SPLENDID

LEON
ANDERSON

TIDAHOLM'S NYA LAST- OCH BRANDKÅRS- AUTOMOBILER.

Generalagenter
CRONSTEDT, KASTENGREN & CO, Birgerjarlsgatan 6,
(Ed. DAMLER-MERCEDES AUTOMOBILAGENTUR)
Stockholm.

Begär offert!

Brandapparater.

Som förbättrat alarmeringssystem för brandkåren är ämnat att införas inom Sunne Municipalsamhälle, torde offert å begagnad dylik materiel, tillika med beskrivning, prisuppgift och leveranstid ben. sändas undertecknad, nämndens ordförande, adr. Sunne.

J. W. Hult.

Värdering af brandskador å byggnader

utföres af *Ingenjör A. Rignér*,
expert å dylika skadors bedomande

De flesta under senare år förekommande brandskador i Stockholm med omnejd ha för såväl försäkringgifvares som försäkringstagares räkning värderats.

Väl förtrogen med brand- & försäkringsväsende. Referenser från byggnads- & brandtekniker samt försäkringsmän, jämte förteckning å värderingar sändes på begäran.

Kontor: Stockholm, Döbelnsgatan 55.

Tel. Riks. 21455. Stockholmst. 8292.

stationer skola inredas, och bör påpekas de fel, som ofta begås tillfölje arkitektens obekantskap med fordringarne å dylika byggnader.

För en brandkårs beredskap äro alarmeringsanordningarne af mycket stor vikt, hvarför föredrag om dylika skola ingå i programmet. För en brandchef är det ofta nog, att han blifvit påvisad de olika systemen och möjligheterna för alarmeringsanordningars utförande, för att han skall i sin ort själf kunna finna ut det mest passande.

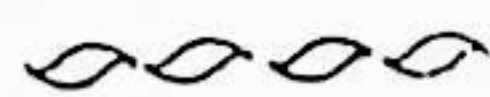
För att kunna gifva kursdeltagarna en något så när god inblick i alla i föregående till en brandkårs organisation och verksamhet hörande frågor torde den allra minsta tid, som kan beräknas för en befälkurs, vara tre till fyra dagar.

Om befälskurser på detta sätt hållas för de frivilliga brandkårens befäl, torde mycket vara att vinna för spridandet af fackkunskaper rörande brandväsendet, men det är gifvet, att en brandchef icke får anses sig färdigutbildad med en sådan kurs, som naturligtvis endast kan lägga grunden till ett fortsatt inhämtande af kunskaper, och gifva en elementär kännedom om eldsläckningsarbete.

Medelst upprepade kurser och dessemellan själfstudier i förening med erfarenheter finnas dock goda utsikter för att de frivilliga brandkårens chefer skola kunna skaffa sig kunskaper, som göra dem skickade att på ett efter förhållandena godt sätt handhafva ledningen af resp. kårer.

Framförallt får en brandchef icke hemfalla åt den tron, att han icke har något vidare att inhämta, ty äfven för honom gäller den gamla regeln, att ingen är för gammal att lära något nytt.

I Sverige hafva hittills blott ett par befälskurser afhållits, men vore det önskligt, att sådana regelbundet kunde anordnas till fromma för brandskyddet i mindre samhällen och landskommuner.

Anmärkningsvärda eldsvådor.

Kristinehamn. Till svar å Edert ärade af den 26 Febr. angående eldsvådan i härvarande Exelciorbiograf söndagen den 11.2 får jag meddela:

Elden uppkom ej under pågående föreställning utan på middagen genom stark eldning i en större kamin, hvars rör gick igenom en dåligt isolerad trävägg, som antändes. Elden har antagligen härjat inne i lokalen rätt länge, ty den varsnades ej af förbipasserande personer, förrän elden slog ut genom dörren, då brandkåren alarmerades och anlände inom cirka 4 min. Fyra slangledningningar utlades och efter en halvtimme var eldhärden släckt. Eftersläckningen tog rätt lång tid, emedan det ej fanns mellantak och vind, utan vattentaket var infedrat och fyllt med torfströ och sågspån, hvilket gjorde att takplåten delvis måste brytas upp

för att få fyllningen släckt. Det yttre af huset blef oskadadt med undantag af plåttaket, men invändigt blef det rätt mycket förstört af elden.

Högaktningsfullt
Elof Holmberg.

Avesta. Torsdagen den 8 d:s omkring kl. 9.30 e. m. utbröt eld i en mjölkvarn, tillhörig Avesta Järnverks A.-B., och belägen vid Storforsen, Dalälven. Elden orsakades af en s. k. koksgryta, som af kvarnens arbetare uppeldats och placerats i maskinhuset mot en brädvägg. Under tiden grytan stod och brann, aflägsnade sig arbetarne, och när de återkommo, var väggen antänd. Anstalter att söka dämpa elden vidtogos af arbetarne själfva, men det var redan för sent, ty elden hade fått alltför god näring i den af oljor indränkta träinredningen, och den hade inom kort spridit sig äfven till de öfriga våningarne.

En halftimme efter det elden upptäckts alarmerades brandkåren, som skyndsamt utryckte till eldstället. Kvarnen var då ett enda moln af eld och rök. Släckningsarbetet blef både svårt och riskabelt på grund af kvarnens inklämda och svåråtkomliga läge mellan älven och angränsande byggnader. Vid tillfället rådde stark kyla, som försvårade arbetet. Flera af brandmanskåpet voro helt nedisade.

Kvarnen stod emellertid icke att rädda, men lyckades det brandkåren att efter ihärdigt arbete skydda närliggande byggnader. Vid släckningen användes fyra slangledningningar från två brandposter, en från verkets ångspruta samt tre från handkraftsprutor.

Kvarnbyggnaden inrymde tre våningar, däraf två jordvåningar.

Falun. Natten till den 16 d:s utbröt eld i Villa Svärsliden vid Myckelmyran utanför Falun. Elden upptäcktes vid 11-tiden. Tvenne hemmavarande damer måste i nattdräkter rädda sig ut ur det brinnande huset, sedan de väckt jungfrun. Denna förspillede genom sökandet efter en del värdesaker, som hon ville rädda, möjligheten att taga sig ut vanliga vägen, och blef af en granne sedan räddad genom ett fönster, hvarvid hon dock skadades af glasskärfvor från den sönderslagna rutan. Då Falu brandkår, som genast alarmerats, kl. 11.15 anlände till platsen, var hela villan öfvertänd, och det var dessutom på grund af vattenbrist ingenting att göra, utan brandkåren fick inskränka sig till att söka hindra eldens spridning till angränsande byggnader, hvilket också lyckades. Villan var försäkrad i Svea för 50,500 kr.

Köpenhamn. Den 9 Mars i år inträffade en eldsvåda ute i Valby, vid hvilken tvenne småbarn blefvo innebrända.

På grund af den i staden rådande bostadsbristen bebodde familjen ett sommarlusthus i en koloniträdgård och hade i lusthuset uppsatt en kamin.

I denna hade föräldrarna på morgonen gjort upp

eld för att barnen icke skulle frysa under den tid, då de skulle vara ensamma hemma.

En förbipasserande kusk märkte, att eld utbrutit i lusthuset. De närboende omtalade för honom, att barnen antagligen voro inne i den lilla stugan. Han gjorde flera försök att intränga i huset, men det var honom omöjligt.

Brandkåren, som under tiden blifvit alarmerad, kom nu tillstädes. Man högg hål på lusthusets ena gafvel och lyckades komma in. Men det var redan försent. I en säng funnos de båda starkt förkolnade barnliken.

Hellerup. Den 8 Mars utbröt vid $\frac{1}{2}$ 8-tiden på morgonen en eldsvåda på sinnessjukanstalten Lille-mosegård vid Buddinge nära Hellerup i Köpenhamn.

Då anstaltens föreståndare upptäckte elden, slogo lågorna redan ut genom vindsvåningens fönster.

Genom anstaltens funktionärer räddades nu 16 personer ur den brinnande vindsvåningen och bragtes i säkerhet före brandkårens ankomst.

Med 8 slangledningar begränsades elden till den angripna vindsvåningen.

Släckningsarbetet försvårades af en våldsamt snöstorm.

Skadan värderades till c:a 35,000 kronor.

Orsaken till eldens uppkomst är att söka i en bristfällig skorsten.

För 6 år sedan härjades anstalten af en eldsvåda, äfven den uppkommen genom en bristfällig skorsten.

Norge. Stor brand förorsakad af elektrisk ljusledning. Den 12 Mars antändes icke mindre än 9 landt-gårdar i trakten af Lier i Norge till följd af fel i den elektriska ljusledningen. En af dessa gårdar, där elden utbröt på tre ställen samtidigt, nedbrann till grunden, en annan led betydlig skada, men på de öfriga lyckades man släcka elden innan den farit allt för förhärjande fram. Förutom byggnader, gröda och redskap innebrändes en stor mängd husdjur. Dessutom fick en trädgårdsmästare på en af gårdarne, vid försök att afstänga den högspända strömmen, denna igenom sig och ljöt en ögonblicklig död.

Resultatet af undersökningen om brandorsaken ger vid handen, att olyckan föranledts af öfverledning af högspänd ström till lågspändt ledningsnät. Den elektriska energien föres i Lier genom en hufvudledning med 5,000 volts spänning rundt om i bygden. Transformereringen försiggår i lådor på toppen af järnmaster. Från hvar och en af dessa transformatorer föres den lågspända strömmen till en grupp förbrukare. I detta fall hade gruppen 40 abonnenter och af dessa anmälde som sagdt eldsvådor från 9 stycken.

Statens tillsyningsman anser, att olyckan skett därigenom att säkraren för öfverspänningen icke var försedd med särskild jordplatta, utan var förbunden med den på isolatorbeslagen på stolpraderna anbragta gemensamma jordledningen. Jordförbindelsen på dessa var icke tillräcklig att föra strömmen till jorden,

utan den kastades i stället öfver på den lågspända ledningen. Från denna gemensamma källa vållades så eldsvådor på många långt från hvarandra liggande gårdar.

Att branden fick en så stor spridning, lär äfven hafva berott därpå, att då man lyckades få reda på hvilken transformator det var, som råkat i olag, kunde man icke slå från strömmen där, utan uppsyningsmannen måste till fots begifva sig till den långt därfån belägna kraftstationen vid Sjaastad. Slutligen hände den malheuren, att när kraften, efter att hafva varit afbruten någon tid, åter släpptes på, antände den på nytt på flere ställen.

Den gård, som fullständigt ödelades genom branden, hette Nordre Fragner. De skadade gårdarne hade byggnaderna försäkrade i Brandkassen och Lösöre och kreatur i Liers brandförsikringsforening.

(Gjallarhornet.)

Från eget land.

Linköping. Under titeln »Föreskrifter beträffande Brandskydd och Eldsläckning för Linköpings stad» ha va i ett häfte sammanförts stadens brandordning, gällande reglementen och instruktioner för såväl fasta brandkåren som dess reserver samt stadga för gratifikationskassan för manskapet. För brandchefer, som arbeta med införandet af nya reglementen och annat rekommenderas detta arbete till studium.

Norrköping. Brandchefsbeftattningen har förklarats ledig till ansökan senast den 18 maj d. å. Se vidare annons härom i detta nummer.

Glömska som kostade öfver 26,000 kr. Förra sommaren nedbrann en af Växjö stads större fastigheter, tillhörande fanjunkaren F. Berglöf. Såsom vållande till eldsolyckan åtalade allmänne åklagaren fru Berta Roos, maka till statens landtbruksingeniör, Adolf Roos, som bekant förstakammarledamot, hvarjämte fastighetens ägare samt två af hyresgästerna stämt makarne Roos under yrkande af skadestånd.

Växjö rådhusrätt dömde på måndagen svarandena att utgifva till hr Berglöf 18.000 kr. i skadestånd samt omkring 700 kr. i rättegångskostnader och till de två hyresgästerna resp. 4.000 och 3.700 kr. Därjämte skulle fru Roos böta 300 kr. till kronan. Fru Roos hade vållat branden på så sätt, att hon i en vindsgarderob kvarglömmt ett bart brinnande ljus, som placerats på en hattask.

(St. D. 23/3 17.)

